

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА
ПАЛАТА УКРАЇНИ

Index Intelligence: як використовувати результати опитувань для прийняття бізнес- рішень

Інфосесія для бізнесу

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА
ПАЛАТА УКРАЇНИ

Проект ПРООН «Підтримка інклюзивного економічного розвитку в Україні шляхом поєднання сприяння експорту з регіональним розвитком і ЦСР»

Напрямок: розробка системи «раннього
попередження» для оцінки умов бізнес-
середовища з особливим акцентом на експорт у
кожній області

Консультант з супроводу аналізу та інтерпретації
даних, отриманих в ході проведення моніторингу
бізнес-середовища

Заєць Світлана Володимирівна,

канд. екон. наук, доцент,
старший науковий співробітник
Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти»

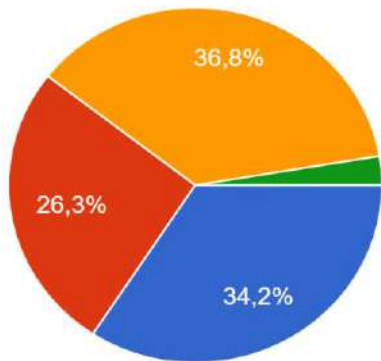

Вітаємо учасників інфосесії!

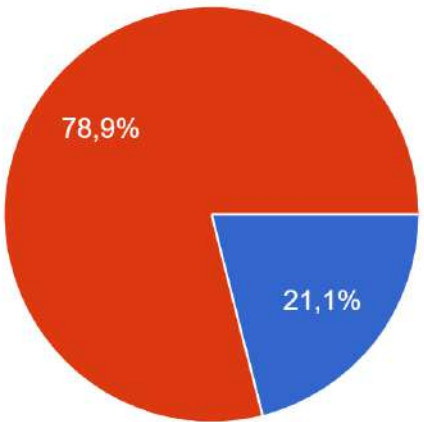
Чи релокована Ваша організація?
38 відповідей

Розмір Вашої організації
38 відповідей

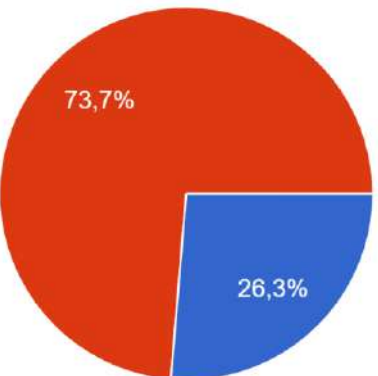
Мікро
Мале
Середнє
Велике

Так
Ні

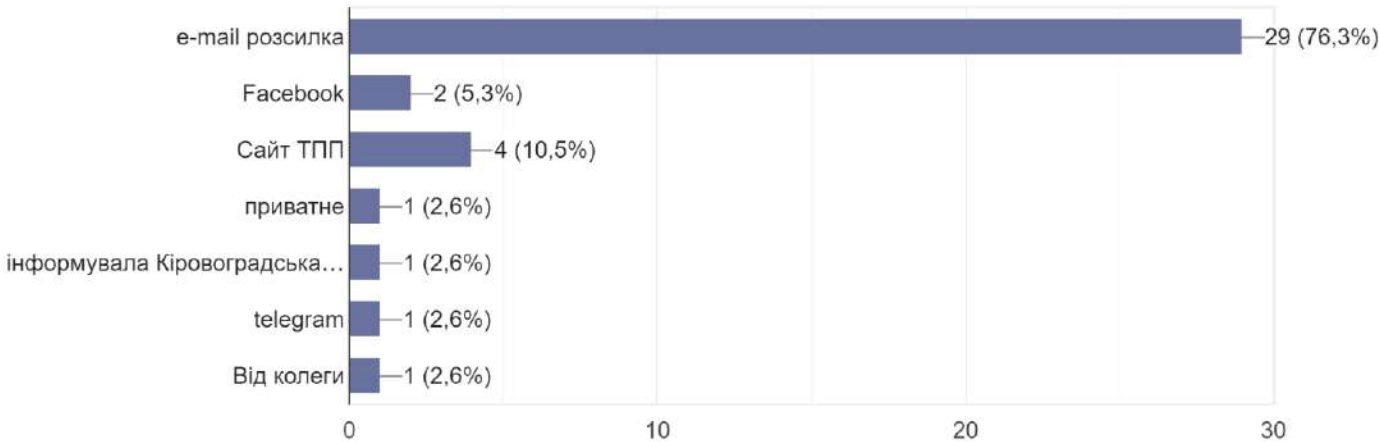
Region	Частка активних підприємств (дані Держстату станом на 01.01.2023)	Частка учасників інфосесії
Вінницька / Vinnytsa	3,3	5,3
Волинська / Volyn	2,3	5,3
Дніпропетровська / Dnipropetrovsk	7,7	0
Донецька / Donetsk	4,4	0
Житомирська / Zhytomyr	2,5	2,6
Закарпатська / Zakarpattia	2,4	2,6
Запорізька / Zaporizhzhya	4,0	7,9
Івано-Франківська / Ivano-Frankivsk	2,8	2,6
Київська / Kyiv	5,3	7,9
Кіровоградська / Kirovohrad	2,3	7,9
Луганська / Luhansk	1,8	0
Львівська / Lviv	6,6	0
м.Київ / Kyiv city	18,8	29,0
Миколаївська / Mykolaiv	2,9	0
Одеська / Odesa	6,0	2,6
Полтавська / Poltava	3,3	5,3
Рівненська / Rivne	2,2	2,6
Сумська / Sumy	1,9	2,6
Тернопільська / Ternopil	2,2	5,3
Харківська / Kharkiv	5,8	0
Херсонська / Kherson	2,2	2,6
Хмельницька / Khmelnytsk	2,7	0
Черкаська / Cherkasy	2,8	2,6
Чернівецька / Chernivtsi	1,6	2,6
Чернігівська / Chernihiv	1,9	2,6
Разом	100	99,9

Чи є організація експортером?
38 відповідей

Так
Ні

Звідки дізналися про подію?
38 відповідей

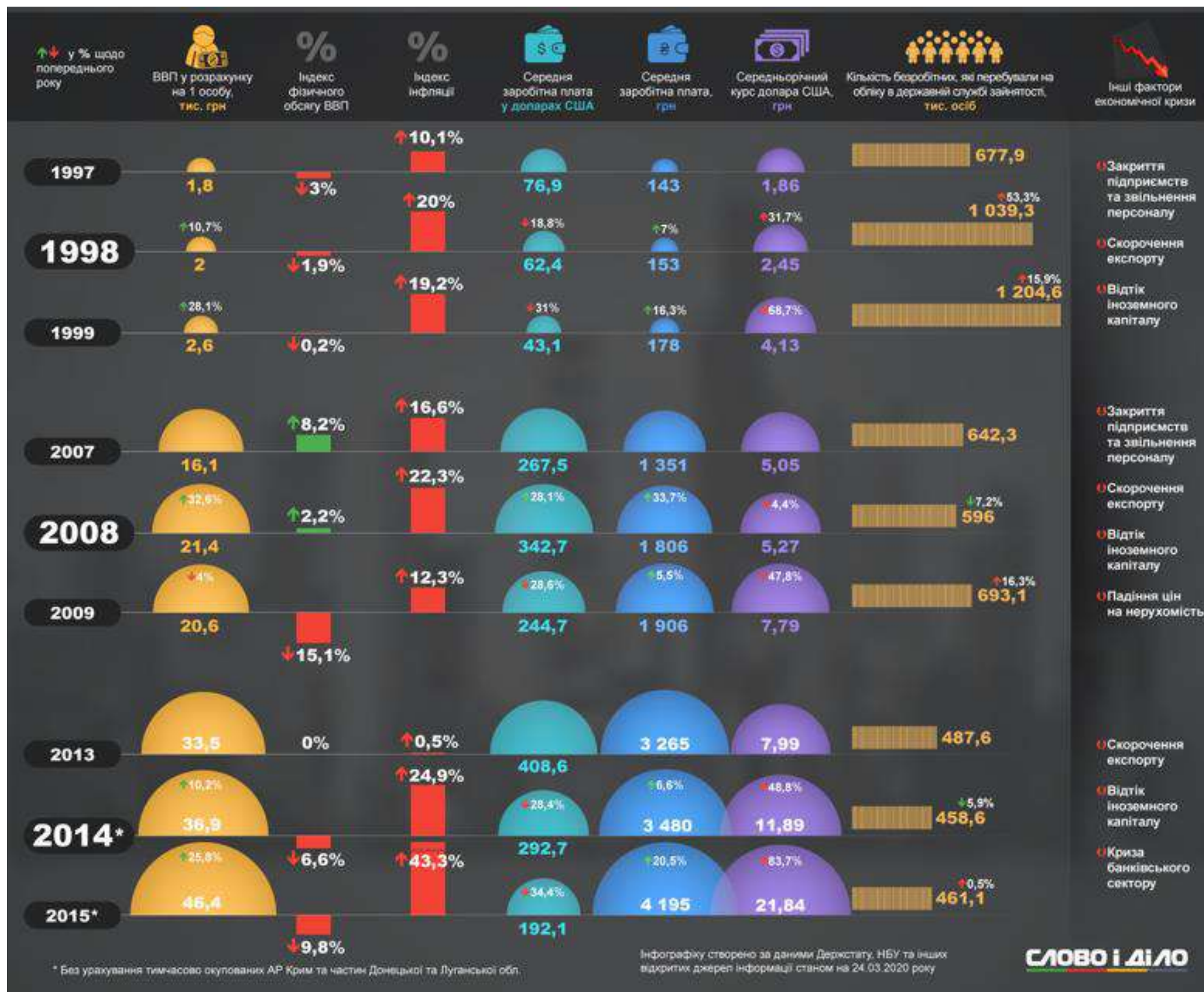

Динаміка індексів валового внутрішнього продукту та промислового виробництва в Україні у 1991-2022 рр., %

Особливості економічних криз в Україні у 1998, 2008 та 2014-2015 рр.

«Неможливо знати, коли «перегрітий» ринок падатиме,
або коли спад припиниться і його місце займе зростання.

Але поки ми не знаємо, куди йдемо, Ми повинні знати, де ми знаходимося.

Ми можемо зробити висновок про те, де знаходяться ринки у своєму циклі, виходячи з поведінки тих, хто нас оточує. Коли інші інвестори не хвилюються, ми повинні бути обережними; Коли інвестори панікують, ми повинні бути агресивними».

*Говард Маркс, американський підприємець, відомий інвестор,
власник Oaktree Capital Management, мільярдер*

Питання для обговорення

1. Короткий експурс в історію кон'юнктурних опитувань бізнесу.
2. Опитування ділових очікувань Держстату України.
3. Досвід НБУ з побудови індексу ділової активності (ІДО) та індексу очікувань ділової активності (ІОДА).
4. Щомісячне опитування підприємств Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.
5. Індекс активності бізнесу - Ukrainian Business Index (UBI).
6. Моніторинг бізнес-середовища «Барометр бізнесу» ТППУ.
7. Дискусія, відповіді на запитання.

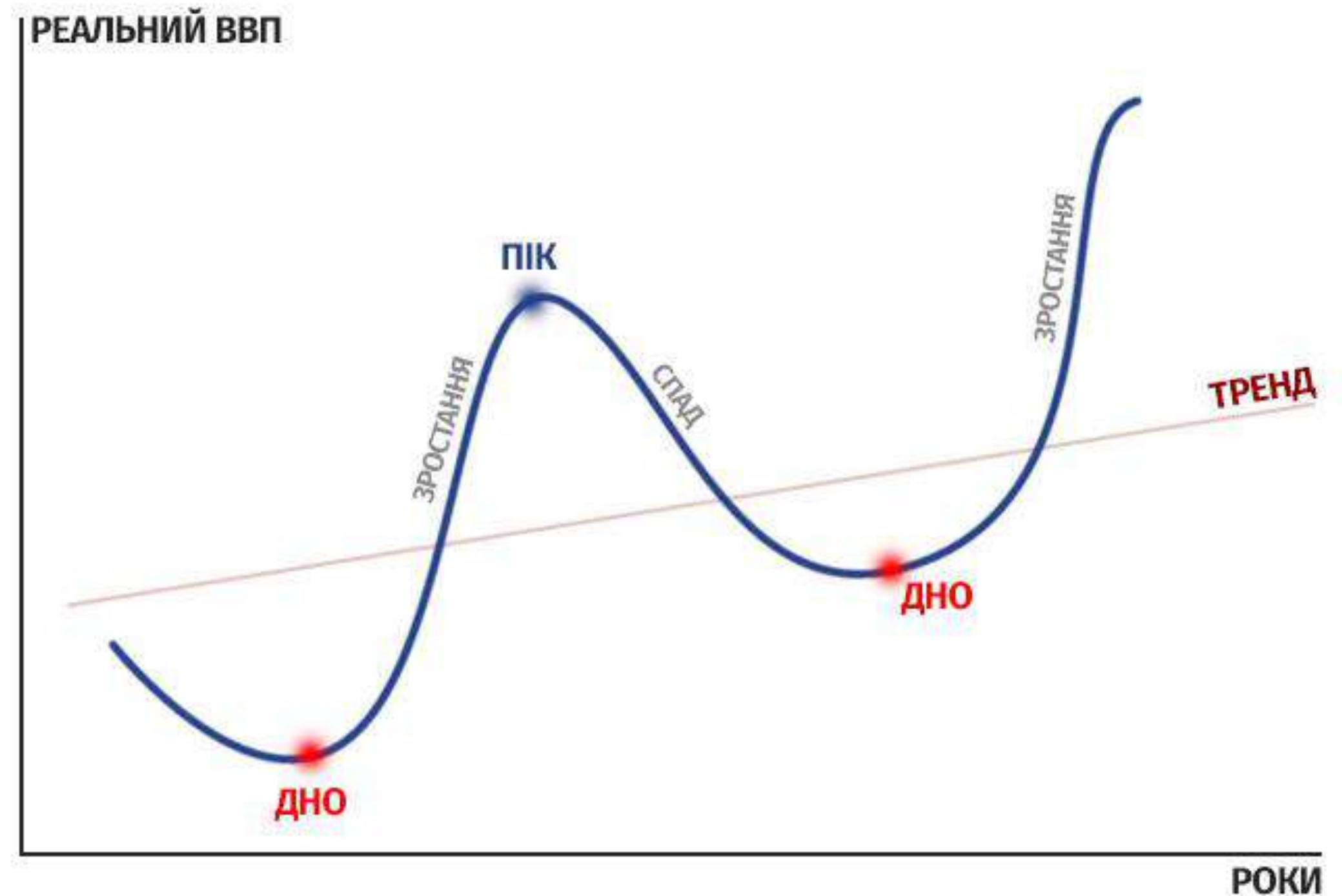
Економічний цикл

Рецесія не є синонімом апокаліпсису. Економісти вважають її лише частиною циклу: економіка зростає, досягає піку, падає, відштовхується від дна і починається ще більше зростання.

У США з 1948 року фіксувалося 11 рецесій, проте жодна з них не завадила загальному тренду на економічне зростання.

За останні три десятиліття українці тричі стикалися з рецесією: у 1998, 2008 та 2015 роках.

Як працюють економічні цикли?

Типи економічної циклічності

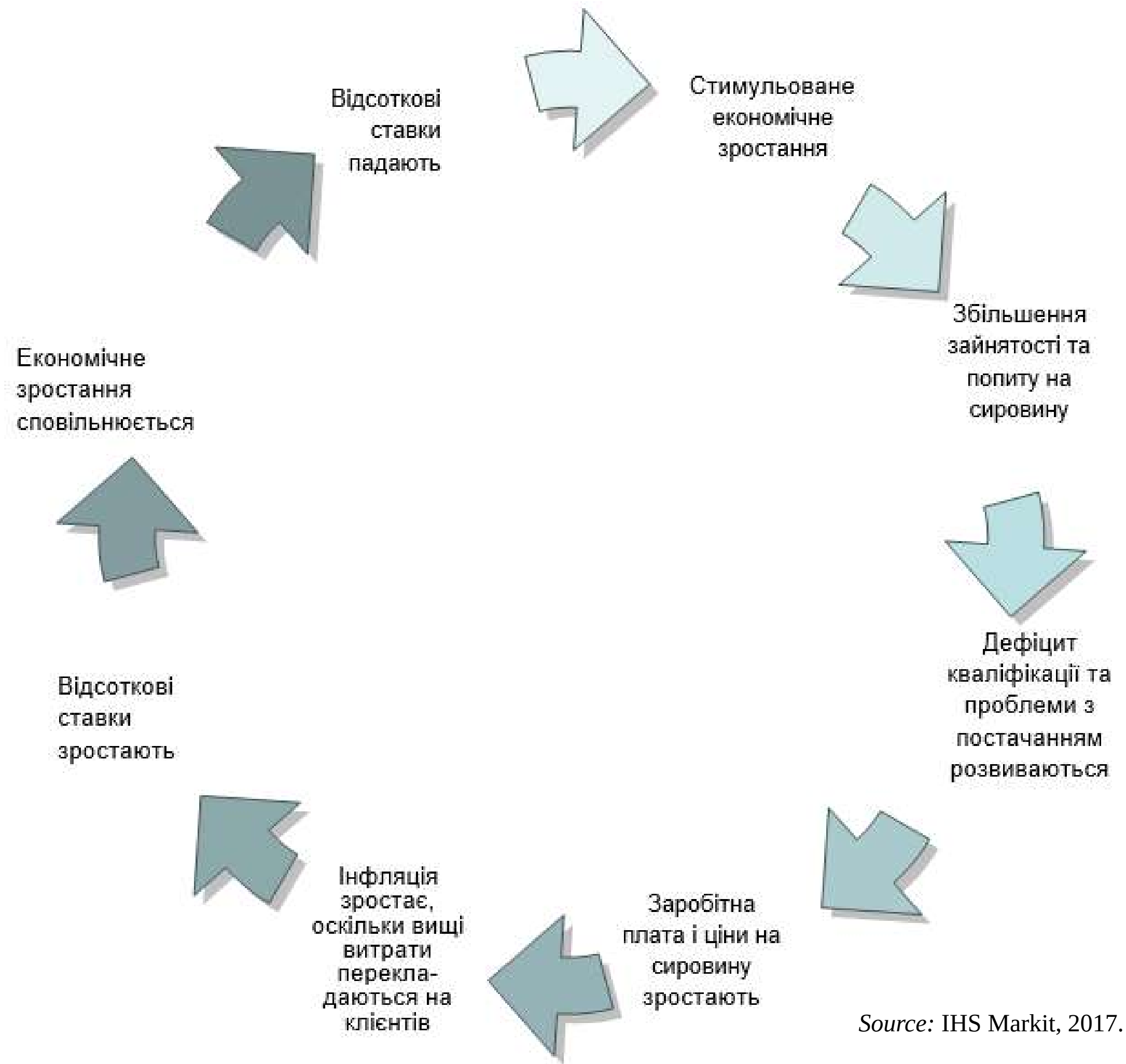
Сучасній суспільній науці відомі понад тисячу типів економічної циклічності. Наведемо шість найпоширеніших.

1. цикли **Дж. Кітчена** – 3–4 роки. Величина запасів → коливання ВВП, інфляції, зайнятості → товарні цикли;
2. цикли **К. Жюгляра** – 7–11 років. Інвестиційний цикл → коливання ВВП, інфляції та зайнятості;
3. будівельні цикли **С. Кузнеця** - 15-25 років. Дохід → імміграція → житлове будівництво → сукупний попит → дохід;
4. довгі цикли **М. Кондратьєва** – 40–60 років. Технічний прогрес → структурні зміни;
5. вікові цикли **Дж. Форрестера** – 200 років. Енергія та матеріали;
6. тисячолітні цикли **Е. Тоффлера** – 1000–2000 років. Розвиток людської цивілізації.

Усі цикли мають одні й самі фази: криза (спад), депресія (стагнація, нижня точка спаду), пожвавлення (підйом, експансія), пік (бум, вершина циклу). Головні фази циклу – це криза і підйом та відповідні їм точки – максимальний спад як нижча точка та пік – вершина підйому.

Цикл бум-спад

Опитування бізнесу

Опитування є ключовим доповненням до офіційної статистики, яка часто стає доступною після тривалих затримок.

важлива інформація для економічного спостереження

база для економічних досліджень

підґрунтя для короткострокового прогнозування

засіб виявлення поворотних моментів в економічному циклі

Сутність категорії «ділова активність підприємства» з різних точок зору

Управлінський підхід

• трактує ділову активність як реальні, ініціативні, ефективні дії підприємців, підприємницьких структур, ділових людей, спрямовані на одержання позитивних результатів підприємницької діяльності, внаслідок якої реалізуються задані програми й заплановані заходи

Комплексний підхід

• визначає ділову активність як характеристику, яка втілює різні аспекти діяльності підприємства, а тому визначається системою таких критеріїв, як місце підприємства на ринку конкретних товарів, географія ділових відносин, репутація підприємства як партнера, активність інноваційно-інвестиційної діяльності, конкурентоспроможність

Фінансово-економічний підхід

• ділова активність підприємства – це категорія, яка характеризує економічну діяльність підприємства з позицій внутрішніх його змін і проявляється через зміну її інтенсивності у часі

Мотиваційний підхід

• аналізує ділову активність на макро- і мікрорівні та визначає її як, процес управління ефективністю господарської діяльності суб'єктів економічних відносин, спрямований на забезпечення їх розвитку, збільшення трудової зайнятості й ефективне використання всіх видів ресурсів з метою досягнення ринкової конкурентоспроможності й формування сучасного інноваційно-інвестиційного потенціалу суб'єктів ринкових відносин і національної економіки в цілому

Ділова активність

Це комплексна характеристика, яка відображає зусилля підприємств, спрямовані на забезпечення динамічності розвитку і досягнення поставлених цілей у різних напрямках діяльності.

Основними цілями оцінки та аналізу ділової активності підприємств є здійснення ефективних управлінських рішень з метою забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності за умов ринкового середовища.

- ✓ стійкий фінансовий стан
- ✓ активна інвестиційна політика підприємства
- ✓ активна інноваційна політика підприємства
- ✓ стійка тенденція до зростання темпових показників
- ✓ підвищення рівня ефективності використання ресурсів

«Ділову активність» розглядають на таких рівнях: підприємство, ринок, сектор економіки, національна економіка загалом.

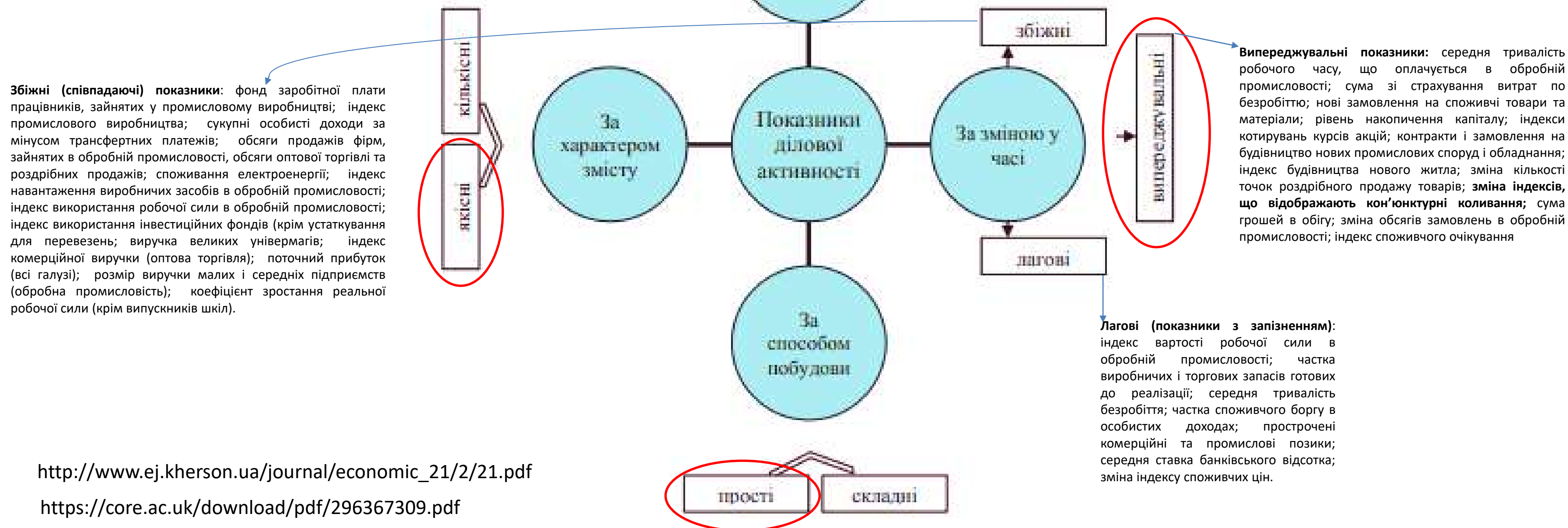

Класифікація показників ділової активності

Рівень антициклічних показників збільшується або зменшується прямо пропорційно змінам загальної ділової активності (стан виробничо-господарських запасів підприємств, кількість банкрутств, плинність кадрів тощо)

Проциклічні показники мають позитивну та негативну тенденції в періоди підйому та спаду відповідно (урядові та інвестиційні видатки, відсоткові ставки, рівень прибутку підприємства та грошової маси тощо)

Ациклічні показники - їх інтенсивність не стосується стану ділової активності (споживчі видатки, рівень чистого експорту тощо).

Індикатори ділової активності за сферами та напрямками діяльності бізнесу

№ з/п	Індикатор	Рік впровадження	Період аналізу	Формування та розмір вибірки	Розробник	Методологія
1-4	Індикатори ділової впевненості у промисловості	2015 (обстеження з 1997)	місяць	Стратифікована вибіркова сукупність не повинна перевищувати 40% генеральної сукупності одиниць, у промисловості та будівництві - не менше 50% від загальних обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг), у роздрібній торгівлі та сфері послуг – не менше 50% від загальних обсягів реалізованої продукції (товарів, послуг) на рівні розділу КВЕД. Страти для: сільського господарства – 5; промисловості – 34; будівництва – 3; роздрібною торгівлі – 13; сфери послуг – 36 на рівні розділу КВЕД. Якщо кількість підприємств у певній страті становить менше 10, то всі підприємства такої страти обстежуються на суцільній основі. Приблизно 5 тис. підприємств	Держстат	Об'єднана гармонізована програма ЄС щодо обстежень тенденцій ділової активності бізнесу та споживання - Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys (BCS) (далі – Гармонізована програма ЄС) Балансова статистика.
	Індикатори ділової впевненості у будівництві, роздрібній торгівлі, сфері послуг	2015	квартал			
	Індикатор ділового клімату у промисловості	2015	місяць			
	Індикатор економічних настроїв	2017	квартал			
5-6	Індекс ділових очікувань (ІДО)	2010 (обстеження з 2006)	квартал	Вибірка квотна, пропорційно внеску регіону і ВЕД у ВДВ України, Форма опитування: заочна (пошта, e-mail, телефон, вебопитування) з використанням анкети. Добровільна участь, індивідуальна робота з респондентами, аналіз усієї сукупності опитаних підприємств, зворотний зв'язок. Не менше 600-700 підприємств. НБУ не обґрунтовує розмір вибірки.	НБУ	Балансова статистика.
	Індекс очікувань ділової активності (ІОДА)	2019	місяць	Беруть участь приватні компанії промисловості, будівництва, торгівлі та сфери послуг. Підприємства сільського господарства не залучаються до опитування через сезонність. Близько 500-650 респондентів.	НБУ	На основі Purchasing Managers' Index (PMI). Дифузійні індекси.
7	Індекс очікуваних змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві, АППП	2022	місяць	Панельна вибірка. Поєднання декількох методів збору даних: заповнення онлайн-форми та телефонне інтерв'ю. Близько 500 підприємств.	ГО «ІЕД та ПК»	Гармонізована програма ЄС. Балансова статистика. Наказ МЕРТУ від 19.07.2013 №849
8	Індекс активності бізнесу Ukrainian Business Index (UBI)	2020	місяць	Методологія Advanter Group. Опитування власників і CEO бізнесу. Оновлюється раз на 2-3 місяці. Близько 600-700 респондентів.	Дія.Бізнес, Advanter Group	PMI. Дифузійні індекси.
9	Барометр бізнесу ТППУ	2023	місяць	Квотна вибірка, 4 сектори. Перші опитування – 300. Далі - 1000 респондентів.	ТППУ	PMI. Дифузійні індекси.

Більшість індикаторів ділової активності є багатофункціональними та можуть застосовуватися підприємствами різних сфер та напрямів діяльності. Проте деякі з показників містять у собі специфічні індивідуальні оціночні параметри, використання яких призначено лише окремими організаціями та установами.

Міжнародна методологія

Вітчизняна статистична методологія

Державна
служба
статистики
України

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики

29 грудня 2021 р. № 328

(зі змінами, затвердженими наказом
Державної служби статистики

від 23 грудня 2022 р. № 357)

**МЕТОДИКА
ФОРМУВАННЯ ВИБІРКОВИХ СУКУПНОСТЕЙ ОДИНИЦЬ
ДЛЯ ОБСТЕЖЕНЬ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА
ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

https://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2021/328/328.pdf

Київ – 2021

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики

17 червня 2020 р. № 184

(зі змінами, затвердженими
наказами Державної служби
статистики

від 11 січня 2021 р. № 4,
від 30 грудня 2021 р. № 329)

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ
З ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО
СПОСТЕРЕЖЕННЯ "СТАН ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ"**

https://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2022/262/262_2022.pdf

Київ – 2020

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики

03 грудня 2021 р. № 301

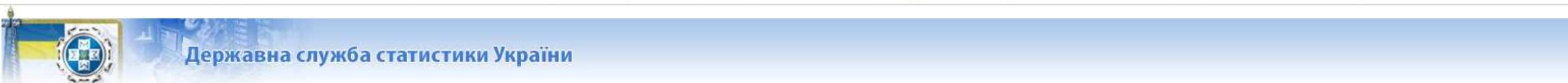
(зі змінами, затвердженими наказом
Державної служби статистики

від 21 грудня 2022 р. № 336)

**МЕТОДИКА
РОЗРАХУНКУ ІНДИКАТОРІВ ДІЛОВИХ ОЧІКУВАНЬ**

https://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2021/301/301.pdf

Київ – 2021

- Діяльність
- Для громадськості
- Для респондентів
- Для ЗМІ
- ССПД МВФ
- Документи
- Методологія та класифікатори
- Анкетні опитування
- Корисна інформація
- Пошук
- Контакти

Публікації

Економічна статистика / Макроекономічна статистика / Тенденції ділової активності

Очікування підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності

щомісячні дані

[Очікування промислових підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності](#)

щоквартальні дані

[Очікування сільськогосподарських підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності](#)

[Очікування будівельних підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності](#)

[Очікування підприємств роздрібної торгівлі щодо перспектив розвитку їх ділової активності](#)

[Очікування підприємств сфери послуг щодо перспектив розвитку їх ділової активності](#)

[Індикатор економічних настроїв](#) New 14.11.2023

Індикатор очікувань щодо зайнятості працівників (2015-2023)

[Тенденції підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності](#)

Очікування підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності за видами економічної діяльності

щомісячні дані

[Очікування промислових підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності за видами економічної діяльності та основними промисловими групами](#)

щоквартальні дані

Очікування сільськогосподарських підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності за видами економічної діяльності (2015-2023)

Очікування промислових підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності за видами економічної діяльності та основними промисловими групами (2015-2023)

Очікування будівельних підприємств щодо перспектив розвитку їх ділової активності за видами економічної діяльності (2015-2023)

Очікування підприємств роздрібної торгівлі щодо перспектив розвитку їх ділової активності за видами економічної діяльності (2015-2023)

Очікування підприємств сфери послуг щодо перспектив розвитку їх ділової активності за видами економічної діяльності (2015-2023)

[Інвестиційні очікування підприємств](#) New 14.11.2023

[Методологічні пояснення](#)

Довідка

https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tda.htm

Кількість підприємств у вибіркових сукупностях одиниць ОДАП

	Кількість відібраних підприємств		Питома вага обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг)/чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відібраних підприємств у загальному обсязі реалізації відповідного виду економічної діяльності, %
	усього	у % до загальної кількості підприємств відповідного виду економічної діяльності	
Сільське господарство	737	39,7	40,7
Промисловість	1487	31,6	59,3
Будівництво	627	76,3	41,6
Роздрібна торгівля	533	55,9	73,5
Сфера послуг	1280	36,9	53,1
Усього	4664	39,5	x

ОДАП – обстеження ділової активності підприємств, в ході якого вивчаються думки керівників підприємств, а не збираються статистичні дані

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Державне статистичне спостереження

Статистична конфіденційність забезпечується
статтею 29 Закону України "Про офіційну статистику"

Порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень тягне за собою
відповідальність, яка встановлена статтею 186² Кодексу України про адміністративні правопорушення

Безкоштовний сервіс для електронного звітування "Кабінет респондента" за посиланням: <https://statzvit.ukrstat.gov.ua>

ОБСТЕЖЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ
ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

20 року
(місяць)

Подають:	Термін подання	№ 2К-П (місячна) ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Держстату 26 липня 2022 р. № 213 (зі змінами, внесеними наказом Держстату від 10 листопада 2022 р. № 279)
юридичні особи (підприємства)	не пізніше 15-го числа звітного місяця (січень); не пізніше 10-го числа звітного місяця (крім січня)	
– територіальному органу Держстату		

Респондент:
Найменування: _____

Місцезнаходження (юридична адреса): _____
(поштовий індекс, область /МР Крим, район, населений пункт, вулиця /проект, площа /майдан, № будинку /корпусу, № квартири /офісу)

Територіальна громада: _____

Адреса здійснення діяльності, щодо якої подається форма звітності (фактична адреса): _____
(поштовий індекс, область /МР Крим, район, населений пункт, вулиця /проект, площа /майдан, № будинку /корпусу, № квартири /офісу)

Територіальна громада: _____

Код території відповідно до Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць
та територій територіальних органів /КАТОТГ/ за кожною адресою

UA

(код території визначається автоматично в разі подання форми в електронному вигляді)

Інформація щодо відсутності даних

У випадку відсутності даних необхідно поставити у прямокутнику позначку – V

Зазначте причину відсутності даних

Не здійснюється вид економічної діяльності, який спостерігається

Шановний керівнику підприємства!

Обстеження ділової активності підприємств проводяться на регулярній основі з метою з'ясування думок керівників підприємств щодо змін економічного стану підприємства та очікуваних перспектив його розвитку.

Запитання форми відповідають Об'єднаній гармонізованій програмі Європейського Союзу щодо обстежень тенденцій ділової активності бізнесу та споживання (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/bcs_user_guide.pdf).

Аналітичні матеріали за результатами обстежень розміщуються на вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Статистична інформація"/"Економічна статистика"/"Макроекономічна статистика"/"Тенденції ділової активності".

На запитання з три- та чотириваріантними відповідями можливий тільки один варіант відповіді. У відповідях на запитання щодо змін за попередні три місяці оцінюють три місяці, що передують звітному місяцю; щодо змін у наступні три місяці оцінюють звітний місяць та два наступні за ним місяці.

1.	Як змінився обсяг виробництва продукції за попередні три місяці?	збільшився 1	не змінився 2	зменшився 3	
2.	Як змінився обсяг замовлень на виробництво продукції (за відсутності замовлень оцініть зміни попиту) за попередні три місяці?	збільшився 1	не змінився 2	зменшився 3	
3.	Як Ви оцінюєте поточний обсяг замовлень на виробництво продукції (за відсутності замовлень оцініть попит)?	більш ніж достатній (вище норми) 1	достатній (нормальний для сезону) 2	недостатній (нижче норми) 3	
4.	Як Ви оцінюєте поточний обсяг іноземних замовлень на виробництво продукції (за відсутності іноземних замовлень оцініть експортний попит)?	більш ніж достатній (вище норми) 1	достатній (нормальний для сезону) 2	недостатній (нижче норми) 3	немає експорту 4
5.	На скільки місяців роботи підприємство в цей час забезпечено замовленнями, урахувавши обсяг невиконаних замовлень та наявні темпи виробництва продукції?	приблизно на , місяців			
6.	Як Ви оцінюєте поточний обсяг запасів готової продукції?	дуже великий (вище норми) 1	достатній (нормальний для сезону) 2	дуже малий (нижче норми) 3	немає запасів готової продукції 4
7.	Як, на Вашу думку, зміниться обсяг виробництва продукції в наступні три місяці?	збільшиться 1	не зміниться 2	зменшиться 3	
8.	У цей час передбачити майбутній розвиток бізнес-ситуації на підприємстві:	легко 1	досить легко 2	досить важко 3	важко 4
9.	Як, на Вашу думку, зміняться відпускні ціни на продукцію в наступні три місяці?	збільшаться 1	не зміняться 2	зменшаться 3	
10.	Як, на Вашу думку, зміниться кількість працівників у наступні три місяці?	збільшиться 1	не зміниться 2	зменшиться 3	
11.	Як, на Вашу думку, зміниться обсяг іноземних замовлень на виробництво продукції (за відсутності іноземних замовлень оцініть зміни експортного попиту) в наступні три місяці?	збільшиться 1	не зміниться 2	зменшиться 3	не буде експорту 4

Відповіді на запитання 12–17 передбачені для заповнення в січні, квітні, липні, жовтні поточного року.

12.	Які основні фактори в цей час стримують виробництво на підприємстві? (можливі декілька варіантів відповіді)	1 – недостатній попит 2 – нестача робочої сили 3 – нестача сировини, матеріалів та/або устаткування	4 – фінансові обмеження 5 – інші фактори 6 – нічого не стримує		
13.	Як Ви оцінюєте виробничі потужності на цей час, урахувавши поточний обсяг замовлень на продукцію та очікувані зміни попиту в наступні три місяці?	більш ніж достатньо 1	достатньо 2	недостатньо 3	
14.	Яка в цей час завантаженість виробничих потужностей на підприємстві?	приблизно % від повної потужності			
15.	Як змінилась конкурентна позиція підприємства на внутрішньому ринку за попередні три місяці?	погіршилась 1	не змінилась 2	погіршилась 3	
16.	Як змінилась конкурентна позиція підприємства на зовнішніх ринках у межах Європейського Союзу за попередні три місяці?	погіршилась 1	не змінилась 2	погіршилась 3	немає експорту 4
17.	Як змінилась конкурентна позиція підприємства на зовнішніх ринках за межами Європейського Союзу за попередні три місяці?	погіршилась 1	не змінилась 2	погіршилась 3	немає експорту 4

Розрахунок показників ОДАП

Відповідно до Гармонізованої програми ЄС обробка даних за формами ОДАП передбачає застосування простого (незваженого) або зваженого підрахунку відповідей респондентів, отриманих у рамках цих обстежень.

У випадку простого (незваженого) підрахунку відповідей респондентів щодо показників з якісних характеристик здійснюється розрахунок частки респондентів, які надали відповідь на кшталт "більше" (**P**), "без змін" (**E**), "менше" (**M**), а також тих респондентів, які не відповіли на відповідне запитання форми (**N**), у загальній кількості опитаних підприємств. У сумі ці частки дорівнюють 100%:

$$\mathbf{P + E + M + N = 100.}$$

На основі отриманих часток розраховуються баланси (**B**) як різниця між часткою відповідей на кшталт "більше" та "менше":

$$\mathbf{B = P - M.}$$

Індикатор ділової впевненості в промисловості

Розрахунок індикатора ділової впевненості в промисловості (англ. – industrial confidence indicator) ґрунтується на таких запитаннях форми ДСС № 2К-П (місячна) "Обстеження ділової активності промислового підприємства":

1) як Ви оцінюєте **поточний обсяг замовлень** на виробництво продукції (за відсутності замовлень оцініть попит)?

+ більш ніж достатній (вище норми); = достатній (нормальний для сезону) ; – недостатній (нижче норми);

2) як Ви оцінюєте **поточний обсяг запасів готової продукції**?

+ дуже великий (вище норми); = достатній (нормальний для сезону) ; – дуже малий (нижче норми);

3) як, на Вашу думку, зміниться **обсяг виробництва продукції у наступні три місяці**?

+ збільшиться; = не зміниться; – зменшиться.

2. Індикатор ділової впевненості в промисловості в момент часу t ($I_{\text{ДВП}t}$) обчислюють за такою формулою:

Це оцінка теперішнього і майбутнього попиту на продукцію підприємств. Він є середнім арифметичним трьох показників: поточний обсяг замовлень (достатній/недостатній), очікуваний обсяг виробництва (зростання/ зниження) та зміна запасів готової продукції (зростання/зниження).

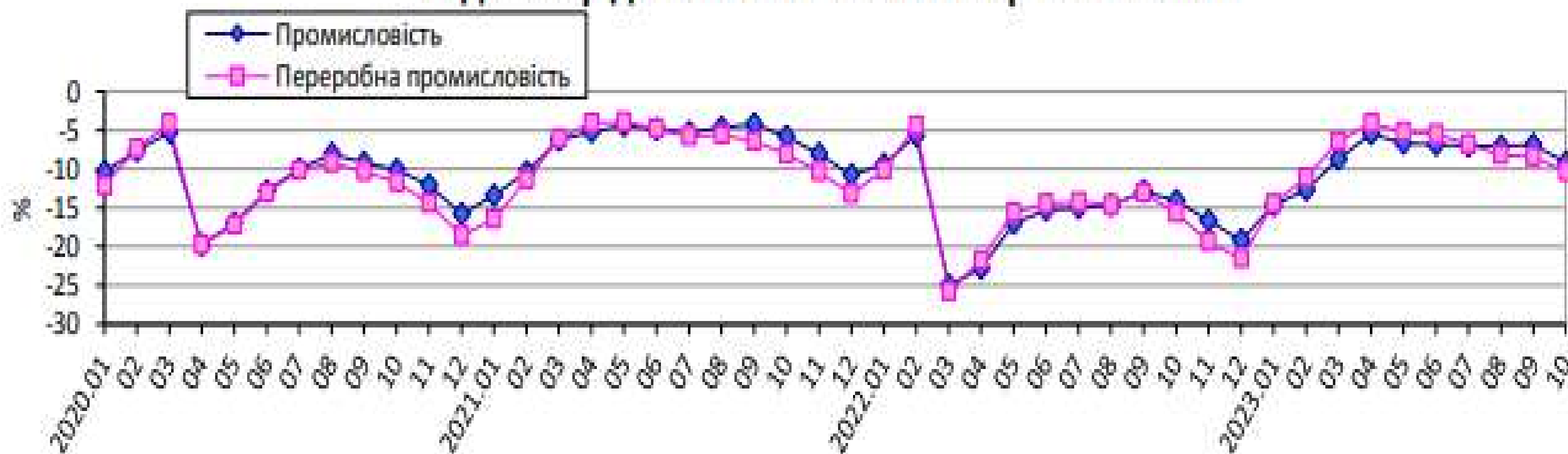
$$I_{\text{ДВП}t} = \frac{X_{1t} + X_{2t} - X_{3t}}{3}, \quad (1)$$

де X_{1t} – сезонно скориговане значення балансу оцінки поточного обсягу замовлень на виробництво продукції (попиту) у промисловості в момент часу t ;
 X_{2t} – сезонно скориговане значення балансу очікуваних змін обсягу виробництва продукції у промисловості в наступні три місяці в момент часу t ;
 X_{3t} – сезонно скориговане значення балансу оцінки поточного обсягу запасів готової продукції у промисловості в момент часу t .

У жовтні 2023р. **індикатор ділової впевненості в промисловості¹** знизився порівняно із вереснем 2023р. на 2,2 в.п. і становив мінус 9,1%, **у переробній промисловості** цей показник знизився порівняно з попереднім місяцем на 2 в.п. і становив мінус 10,4%.

Індикатор ділової впевненості в промисловості

Індикатор ділового клімату у промисловості

6 Розрахунок індикатора ділового клімату (англ. – Business Climate Indicator), який обчислюють для промисловості, ґрунтується на таких запитаннях форми ДСС № 2К-П "Обстеження ділової активності промислового підприємства":

1) як змінився **обсяг виробництва продукції за попередні три місяці?**

+ збільшився; = не змінився; – зменшився;

2) як, на Вашу думку, зміниться **обсяг виробництва продукції в наступні три місяці?**

+ збільшиться; = не зміниться; – зменшиться;

3) як Ви оцінюєте поточний **обсяг замовлень на виробництво продукції** (за відсутності замовлень оцініть попит)?

+ більш ніж достатній (вище норми); = достатній (нормальний для сезону); – недостатній (нижче норми);

4) як Ви оцінюєте поточний **обсяг іноземних замовлень на виробництво продукції** (за відсутності іноземних замовлень оцініть експортний попит)?

+ більш ніж достатній (вище норми); = достатній (нормальний для сезону); – недостатній (нижче норми);

5) як Ви оцінюєте **поточний обсяг запасів готової продукції?**

+ дуже великий (вище норми); = достатній (нормальний для сезону); – дуже малий (нижче норми).

Індикатор ділового клімату є узагальненою оцінкою на основі факторного аналізу, а саме методу головних компонент, сезонно скоригованих значень балансів оцінки змін обсягу виробництва продукції за попередні та в наступні три місяці, оцінок поточного обсягу замовлень на виробництво продукції (попиту), поточного обсягу іноземних замовлень на виробництво продукції (експортного попиту), поточного обсягу запасів готової продукції. Процедура факторного аналізу здійснюється в SPSS.

Індикатор ділового клімату в промисловості та в переробній промисловості знизився порівняно із вереснем 2023р. на 0,1 в.п. і становив мінус 0,1% та мінус 0,2% відповідно.

Індикатор економічних настроїв

Індикатор економічних настроїв (англ. – Economic Sentiment Indicator, ESI) – це зведена оцінка 15 стандартизованих сезонно скоригованих показників, з яких 11 – компоненти індикаторів ділової впевненості в переробній промисловості, будівництві, роздрібній торгівлі, сфері послуг, та 4 – компоненти індикатора споживчої впевненості

2) обчислюється загальне зважене значення за такою формулою:

відповідно до Гармонізованої програми ЄС, 2016 [14]:

$$Z_t = \frac{\sum_{j=1}^3 \frac{W_{jt}}{3} \times \tilde{X}_{jt} + \sum_{j=4}^5 \frac{W_{jt}}{2} \times \tilde{X}_{jt} + \sum_{j=6}^8 \frac{W_{jt}}{3} \times \tilde{X}_{jt} + \sum_{j=9}^{11} \frac{W_{jt}}{3} \times \tilde{X}_{jt} + \sum_{j=14}^{17} \frac{W_{jt}}{4} \times \tilde{X}_{jt}}{\sum W_{jt}}, \quad (12)$$

відповідно до Гармонізованої програми ЄС, 2021 [13]:

$$Z_t = \frac{\sum_{j=1}^3 \frac{W_{jt}}{3} \times \tilde{X}_{jt} + \sum_{j=4}^5 \frac{W_{jt}}{2} \times \tilde{X}_{jt} + \sum_{j=6}^8 \frac{W_{jt}}{3} \times \tilde{X}_{jt} + \sum_{j=9}^{11} \frac{W_{jt}}{3} \times \tilde{X}_{jt} + \sum_{j=16}^{19} \frac{W_{jt}}{4} \times \tilde{X}_{jt}}{\sum W_{jt}}, \quad (13)$$

де W_{jt} – вага компонента j у момент часу t , яка становить:

для промисловості ($j = 1, 2, 3$) – 40%;

для будівництва ($j = 4, 5$) – 5%;

для роздрібно торгівлі ($j = 6, 7, 8$) – 5%;

для сфери послуг ($j = 9, 10, 11$) – 30%;

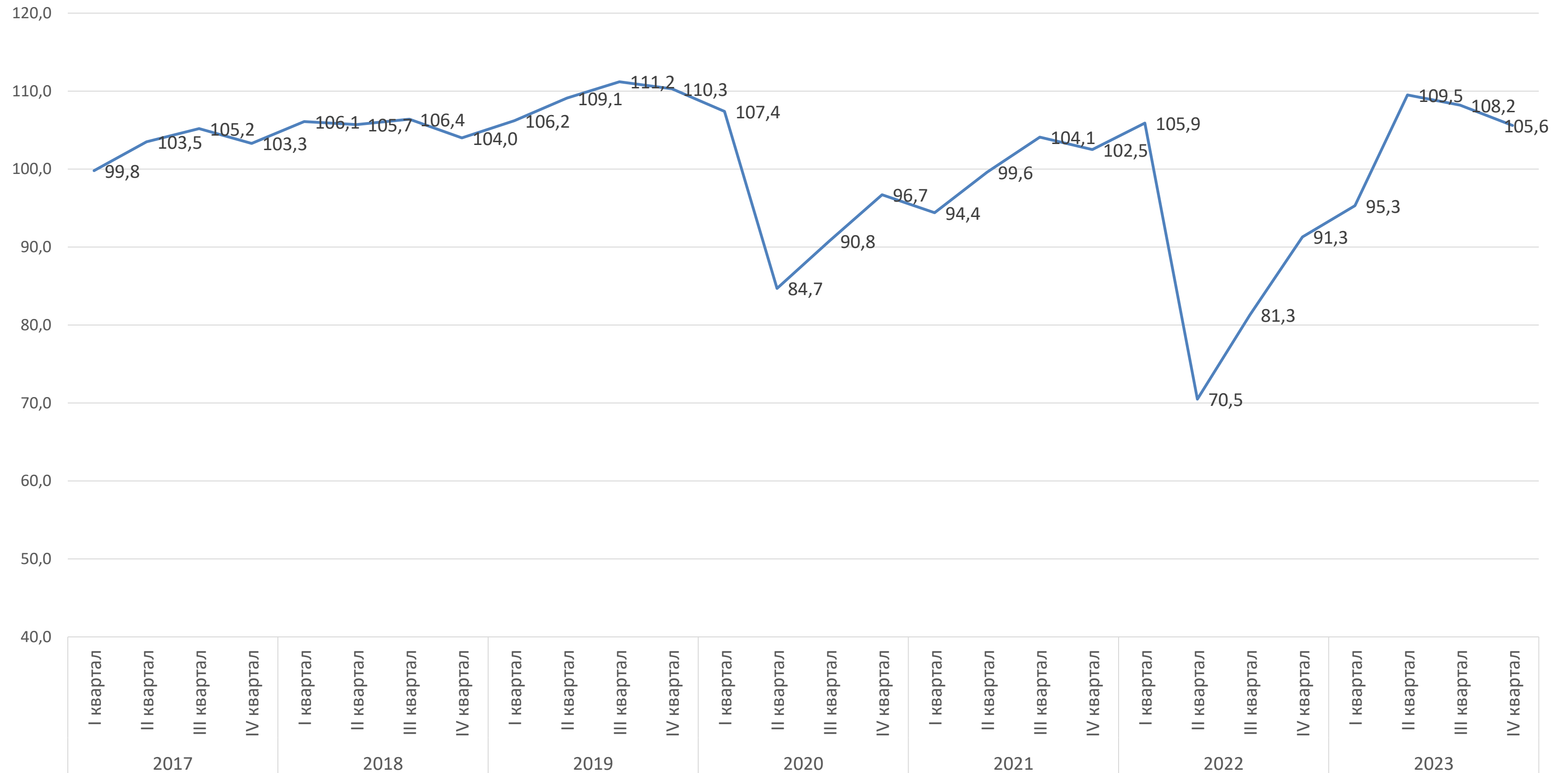
для споживчого сектору ($j = 14, 15, 16, 17$, відповідно до Гармонізованої програми ЄС, 2016 [14], або $j = 16, 17, 18, 19$, відповідно до Гармонізованої програми ЄС, 2021 [13]) – 20%;

3) здійснюється розрахунок індикатора економічних настроїв:

$$I_{EH_t} = \left(\frac{Z_t - \bar{Z}}{S} \right) \times 10 + 100, \quad (14)$$

Індикатор економічних настроїв (ІЕН) у 2017-2023 рр.

Кон'юктурні опитування

Національний банк проводить кон'юктурні опитування:

- підприємств щодо їхньої ділової активності (щомісяця та щокварталу);
- банків щодо зміни умов кредитування клієнтів;
- фінансових аналітиків (професійних прогнозістів) щодо макроекономічних очікувань;
- керівників ключових фінансових установ та компаній України щодо системних ризиків фінансового сектору.

Методологія опитувань відповідає міжнародним стандартам. Опитування – основний показник ефективності центрального банку за режиму інфляційного таргетування та потужний комунікативний інструмент. Результати опитувань використовуються у процесі ухвалення рішень щодо монетарної політики, а також під час моніторингу економічної активності, аналізу економічної ситуації та середньостроковому прогнозуванні випереджаючих показників розвитку економіки та банківської системи.

Опитування – інструмент збору унікальної інформації про стан та перспективи розвитку економіки країни. Інформація надходить швидше, а також може охоплювати ті аспекти економічної та фінансової діяльності, щодо яких немає даних офіційної статистики. Крім того, опитування є гнучким інструментом: запитання чи їхнє формулювання можуть швидко змінюватися з урахуванням поточної ситуації. Це дозволяє використовувати опитування як дієвий інструмент прогнозування, зокрема розраховувати випереджаючі показники розвитку економіки та банківської системи.

Національний банк постійно вдосконалює методи проведення опитувань. Нещодавно серед них з'явився найінноваційніший – мобільний застосунок "Щомісячні опитування підприємств".

Додаток розроблений під платформи iOS та Android, він зручний для респондентів, а також надає низку сервісів щодо останньої інформації по основним показникам, які публікує Національний банк. Застосунок дозволяє аналізувати індекси очікувань ділової активності та переглядати останні новини Національного банку України.

Мобільний застосунок уже доступний для завантаження на майданчиках Google Play та Apple Store.

Дані за результатами опитувань

Показник / період	місяць	квартал
Щомісячні опитування підприємств України	10.2023	
Інфляційні очікування	15.11.2023	
Курсові очікування	15.11.2023	

Проведення опитувань

Анкета для опитування керівників підприємств

Анкета для опитування фінансових аналітиків

Анкети для опитувань менеджерів банків

Анкета для щомісячного опитування підприємств

Опитування про системні ризики фінансового сектору

Графік проведення опитувань

Графік поширення звітів

Корисні матеріали

Ділові очікування підприємств

Щомісячні опитування

Інструкція для реєстрації у мобільному застосунку

Ділові очікування підприємств, III квартал 2023 року

17 жовт. 2023 17:45

Ділові очікування підприємств, II квартал 2023 року

17 лип. 2023 11:30

Ділові очікування підприємств, I квартал 2023 року

17 квіт. 2023 11:30

Ділові очікування підприємств, IV квартал 2022 року

16 січ. 2023 18:47

Ділові очікування підприємств, III квартал 2022 року

17 жовт. 2022 16:30

БІЛЬШЕ

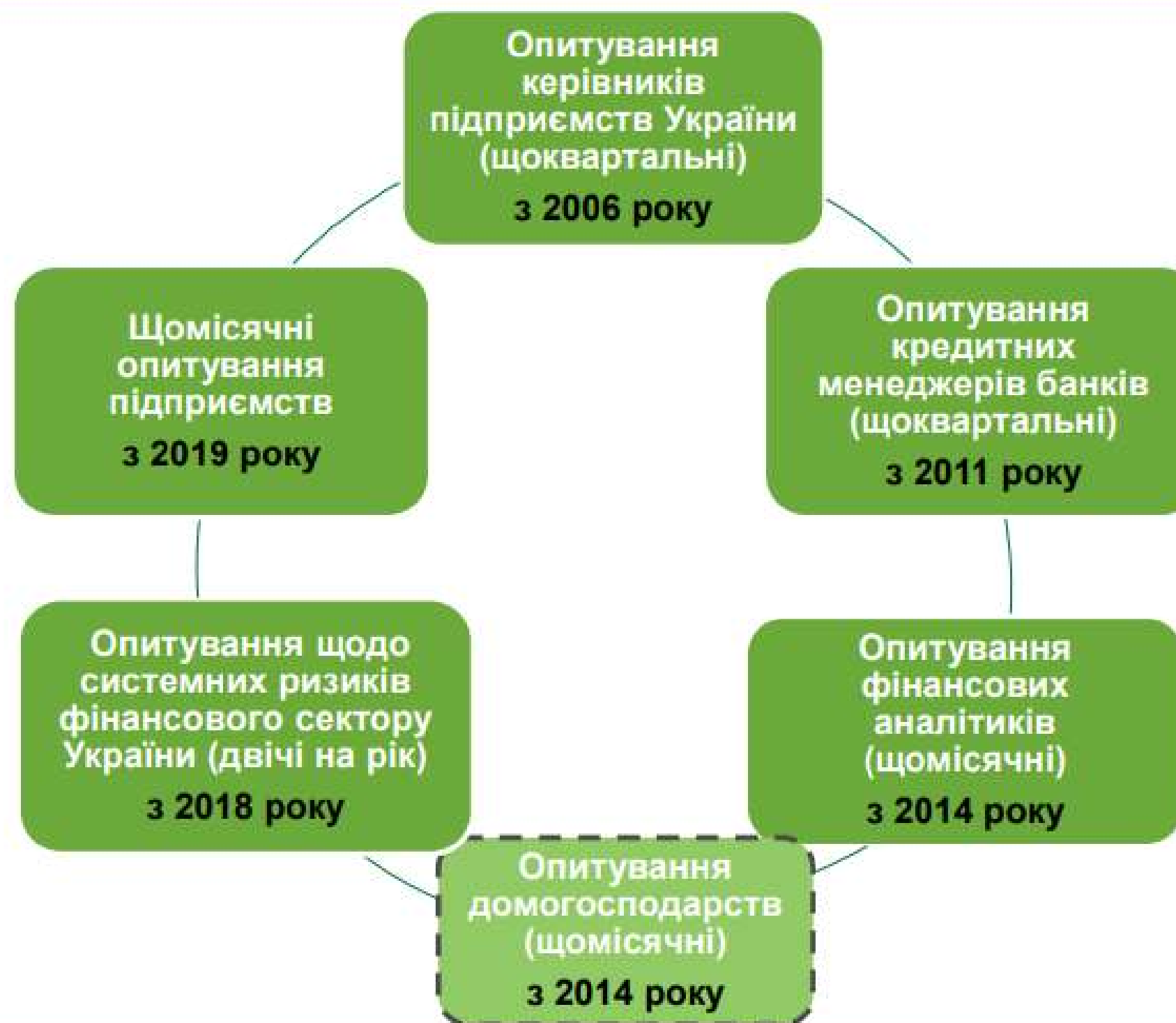

Національний
банк України

Система опитувань НБУ: розширення напрямків

Результати опитувань використовуються Національним банком для:

- забезпечення потреб короткострокового прогнозування та аналізу процесів, не охоплених офіційною статистикою;
- підтримки процесу прийняття рішень із монетарної політики та досліджень

Національний
банк України

Для чого НБУ щомісячні опитування

- I** Отримання даних, неохоплених офіційною статистикою, або які надходять раніше офіційної статистики
- II** Оцінка поточної ділової активності та економічного середовища
- III** Оперативне відстеження початку змін в економічній активності, проведення досліджень
- IV** Якісніші короткострокові прогнози
Використання результатів опитування для побудови короткострокових прогнозів та обґрунтування рішень із монетарної політики

Індекси, побудовані на основі щомісячних опитувань, є ефективними індикаторами динаміки ділового циклу. Так, Індекс PMI був першим індикатором, який сигналізував про стрімке падіння ВВП Єврозони у період наближення світової фінансово-економічної кризи 2008 року. Він же першим відобразив суттєве відновлення економіки Єврозони, що намітилося з середини 2009 року.

Національний банк України, керуючись статтею 7 Закону України «Про Національний банк України», запроваджує проведення щомісячних опитувань керівників підприємств щодо їх ділових очікувань із метою збирання оперативної інформації про економічну ситуацію в Україні для поліпшення якості короткострокового прогнозування в аналізі процесів, не охоплених офіційною статистикою, а також підтримки процесу прийняття рішень із монетарної політики.

Національний банк України забезпечує сувору конфіденційність отриманих від Вас даних і не передає їх третім особам. Отриману інформацію буде використано лише для аналізу всієї сукупності підприємств, які візьмуть участь в опитуванні. Аналіз діяльності окремих підприємств не проводиться.

За результатами опитування готується аналітичний звіт, що містить узагальнену інформацію та може стати корисним джерелом інформації при плануванні діяльності підприємства.

Заповнити Анкету може керівник підприємства, його заступник або керівник економічного відділу чи відділу маркетингу.

Приклад анкети для промислових підприємств

Анкета від 19.08.2019 12:18

Будь-ласка, заповніть анкету до 19.07.2019.

Якщо при заповненні анкети у Вас виникли запитання, можете звернутися до співробітників Національного Банку України, відповідальних за збір та обробку анкет:

Майже Віталій, Vitalii.Majhe@bank.gov.ua, тел. [0445 277-38-43](tel:04452773843)

Кулинич Оксана, Oksana.Kulynich@bank.gov.ua, тел. [0445 277-30-55](tel:04452773055)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПІДПРИЄМСТВО

1. Вкажіть, чи здійснює Ваше підприємство експортно-імпортні операції

- ☐ 1. Лише експортні
☐ 2. Лише імпортні
☐ 3. Експортні та імпортні
☐ 4. Не здійснює

ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ

2. Як за Вашими очікуваннями зміняться показники діяльності Вашого підприємства за поточний місяць, порівняно з попереднім?

2.1. Обсяг виробленої продукції
(одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшиться	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Зменшиться
2.2. Обсяг нових замовлень на продукцію
(одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшиться	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Зменшиться
2.3. Обсяг нових експортних замовлень на продукцію
(одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшиться	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Зменшиться
2.4. Обсяг незавершеного виробництва (невиконаних замовлень)
(одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшиться	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Зменшиться
2.5. Залишки готової продукції
(одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшаться	☐ 2. Залишаться без змін	☐ 3. Зменшаться
2.6. Запаси сировини та матеріалів
(одиниці, метри, тонни тощо)	☐ 1. Збільшаться	☐ 2. Залишаться без змін	☐ 3. Зменшаться
2.7. Ціни на сировину та матеріали
(середня ціна) ¹	☐ 1. Зростуть	☐ 2. Залишаться без змін	☐ 3. Знизяться
2.8. Ціни на продукцію власного виробництва
(середня ціна)	☐ 1. Зростуть	☐ 2. Залишаться без змін	☐ 3. Знизяться
2.9. Загальна чисельність працівників
(повна зайнятість) ²	☐ 1. Зросте	☐ 2. Залишиться без змін	☐ 3. Знизиться

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

3. Бажаєте отримати звіт за результатами опитування (надається безкоштовно)?

- ☐ 1. Так ☐ 2. Ні

Коментарі:

Індекс ділової активності (ІДО)

- ✓ Індекс ділової активності (ІДО) - показник, що **не має аналогів в Україні**, розраховується за результатами опитування НБУ
- ✓ ІДО показує динаміку економічного циклу на I – II квартали наперед, що **може використовуватися в економічних прогнозах**
- ✓ **ІДО відображає економічну ситуацію** в країні, що дозволяє використовувати його для прогнозу значень ВВП на квартал уперед
- ✓ Індекс ділових очікувань (ІДО) – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців.
- ✓ Розраховується за результатами опитувань підприємств, як середньоарифметичне значення балансів відповідей щодо: фінансово-економічного стану підприємств; загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва; інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт; інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар; кількості працівників.
- ✓ Значення індексу вище 100 означає перевагу в суспільстві позитивних економічних настроїв, нижче 100 – негативних економічних настроїв.
- ✓ НБУ оприлюднює ІДО з I кварталу 2010 року.

ІДО підприємств України та його складові

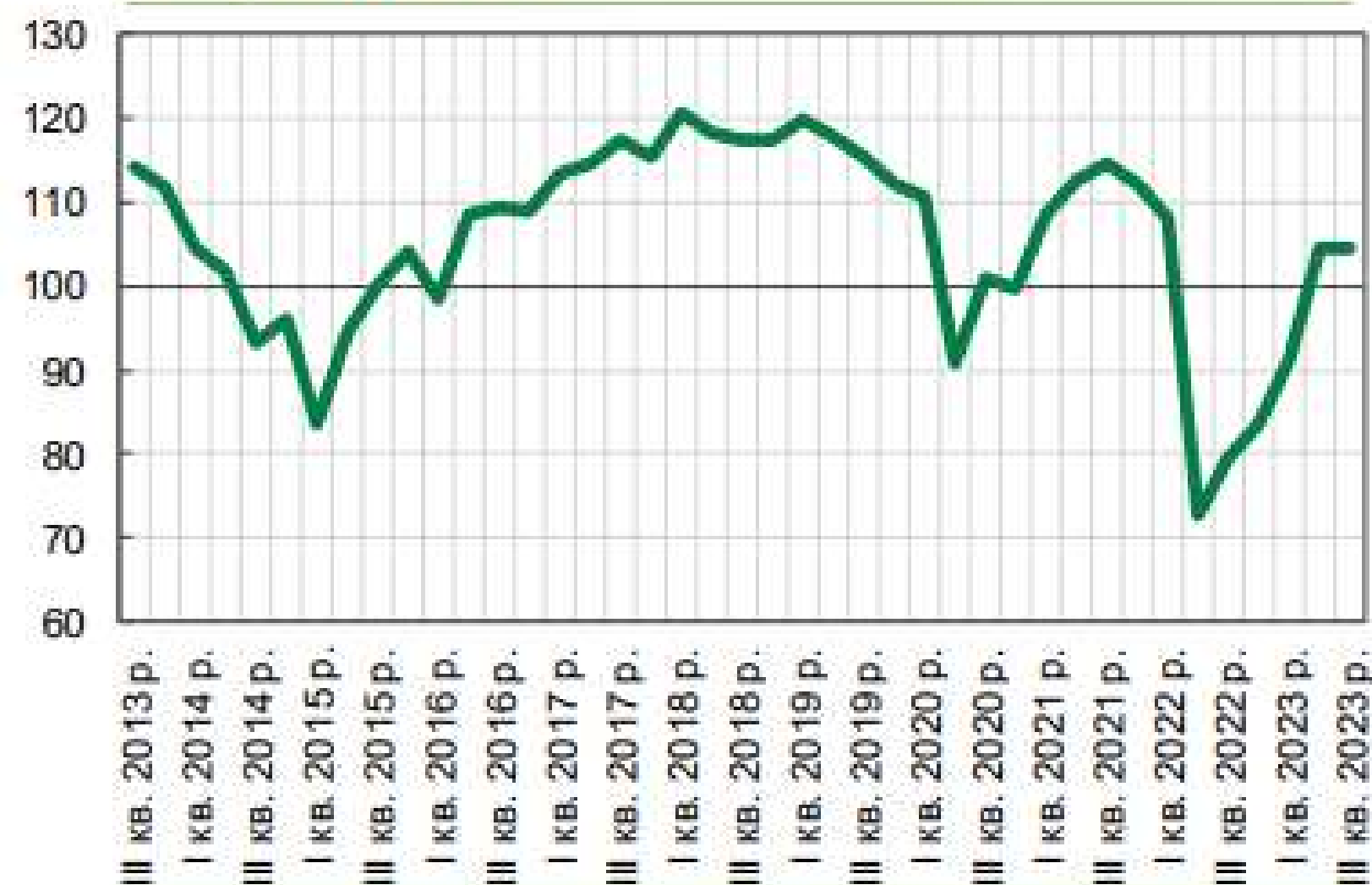
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %								
	III кв. 2021 р.	IV кв. 2021 р.	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	12.7	9.7	7.2	-17.1	-15.1	-11.5	-2.5	9.6	6.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	27.7	21.8	17.0	-19.0	-7.2	-7.3	2.8	14.5	16.8
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	9.7	6.9	0.9	-37.2	-29.3	-26.9	-17.8	-2.3	-2.2
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	19.3	19.1	14.3	-34.7	-25.3	-16.6	-10.3	4.5	8.8
кількості працівників	2.2	2.9	1.5	-29.0	-25.5	-20.1	-16.4	-3.8	-7.0
ІДО, у %	114.3	112.1	108.2	72.6	79.5	83.5	91.2	104.5	104.5

$$ІДО = \frac{\sum_{i=1}^5 BV_i}{5} + 100$$

Респонденти продовжують очікувати поживавлення ділової активності...

Індекс ділових очікувань підприємств України в наступні 12 місяців, %

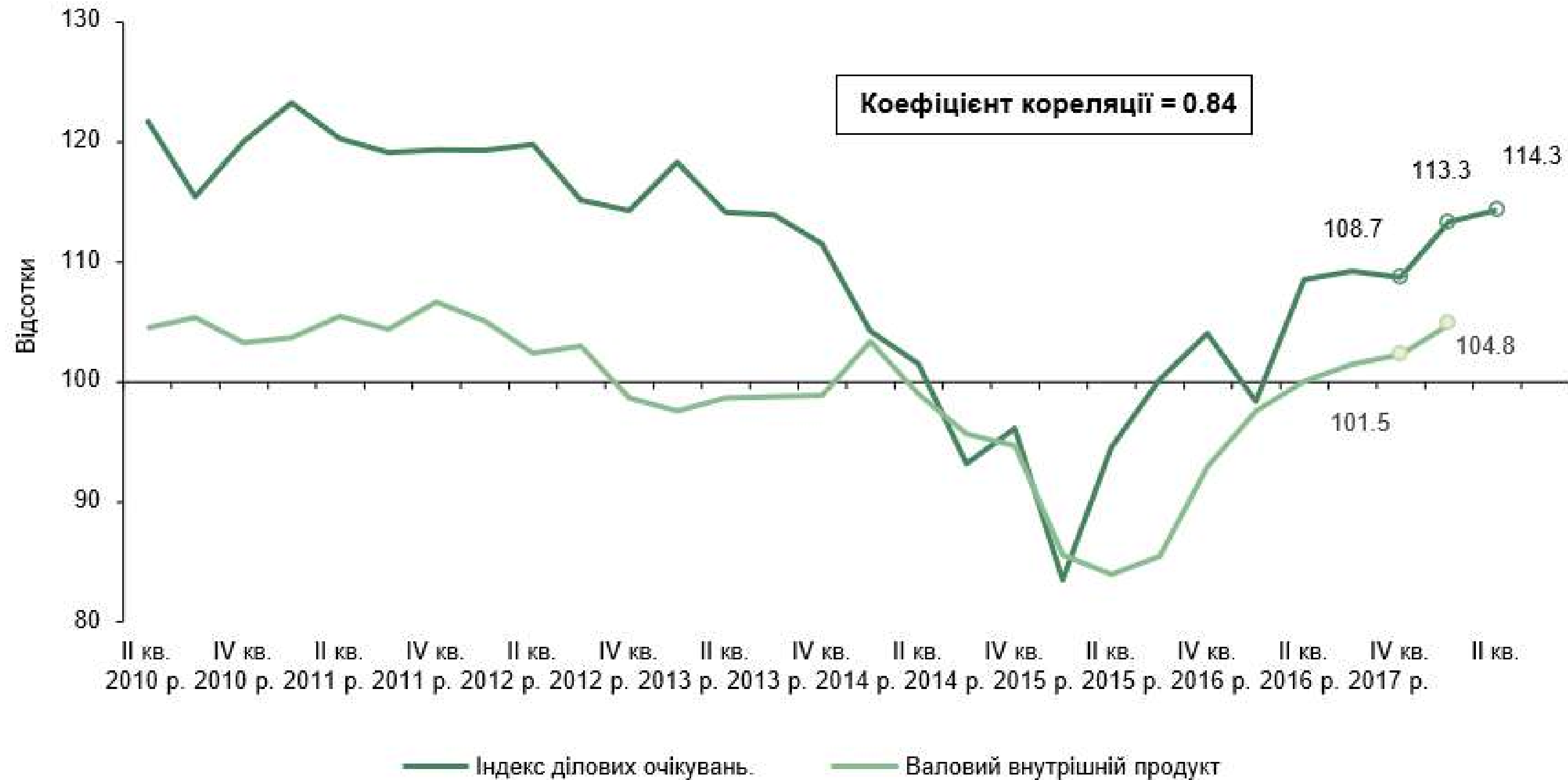

Джерело: розрахунки НБУ за результатами опитувань підприємств.

Індекс ділових очікувань підприємств має високий ступінь кореляції з показниками офіційної статистики. ІДО показує напрямок динаміки на квартал уперед, до опублікування офіційних даних статистики.

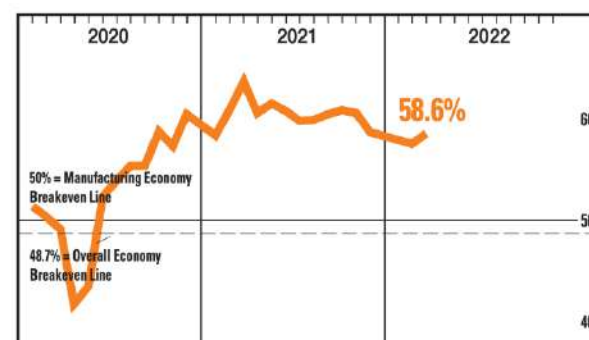
Динаміка ІДО та ВВП

MANUFACTURING PMI® at 58.6%

Manufacturing grew in February, as the Manufacturing PMI® registered 58.6 percent, 1 percentage point higher than the January reading of 57.6 percent. The Manufacturing PMI® continued to indicate strong sector expansion and U.S. economic growth in February. All five subindexes that directly factor into the Manufacturing PMI® were in growth territory. The New Orders and Production indexes remained at strong levels.

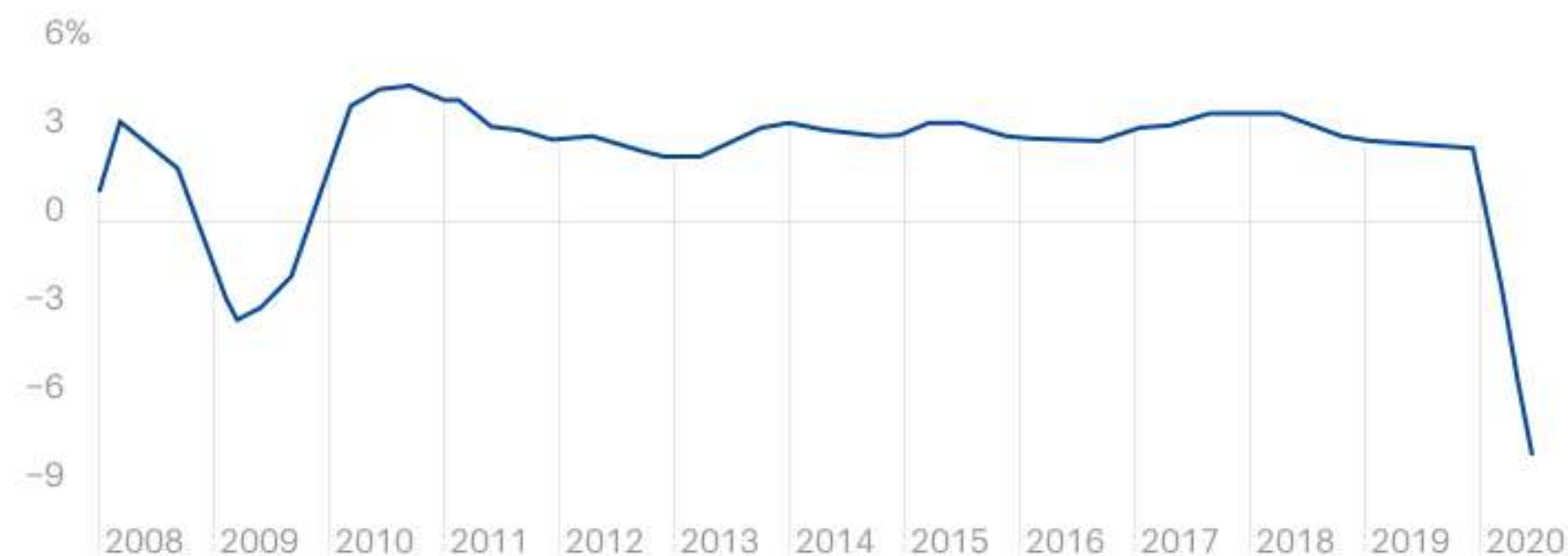

Світовий індекс ділової активності (PMI)

Індекс більше 50 – зростання, нижче 50 – спад

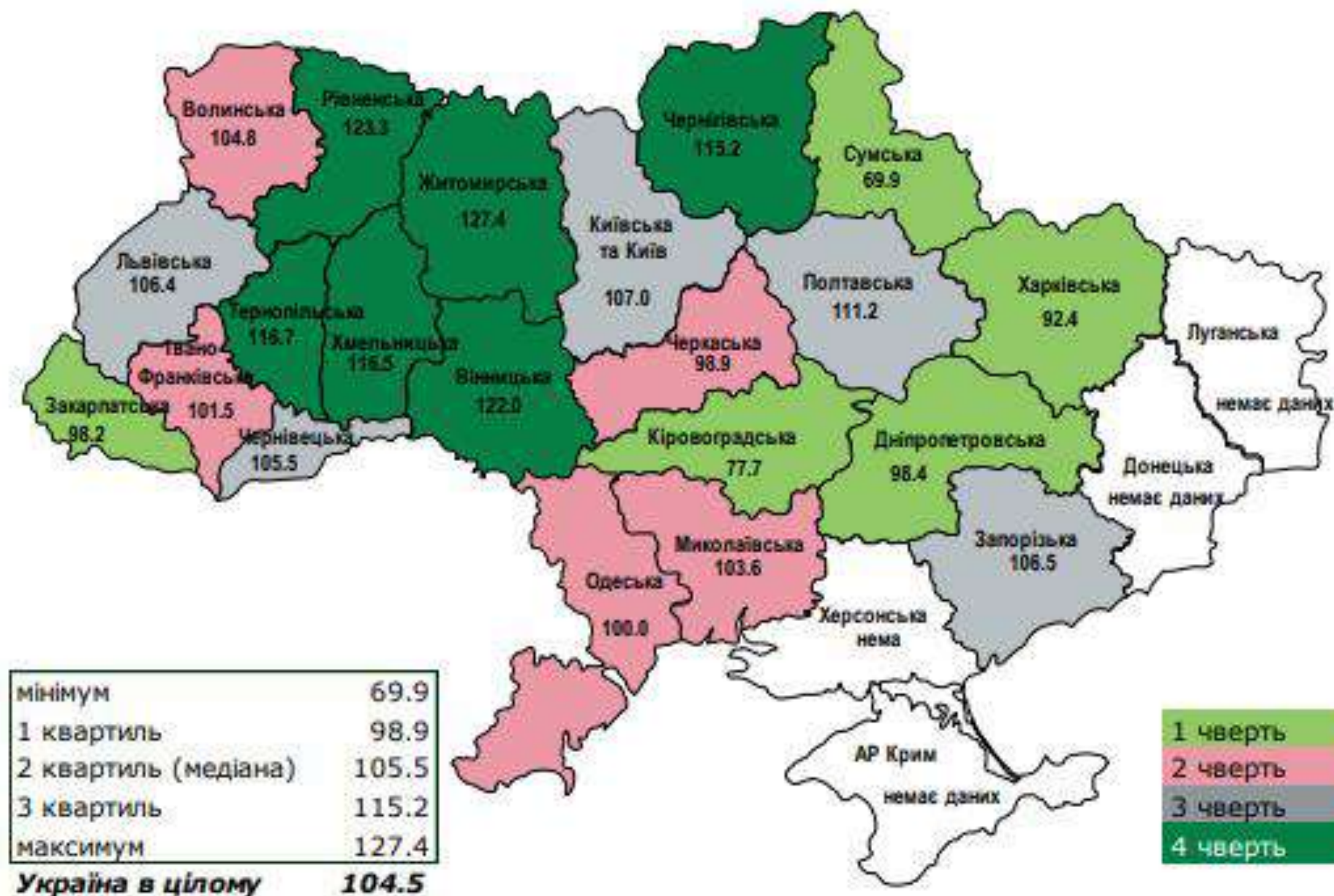

Динаміка світового ВВП корелює зі світовим індексом PMI

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями, %

Джерело: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/BOS_2023-Q3.pdf?v=5

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;

**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Оцінка респондентів поточного фінансово-економічного стану своїх підприємств

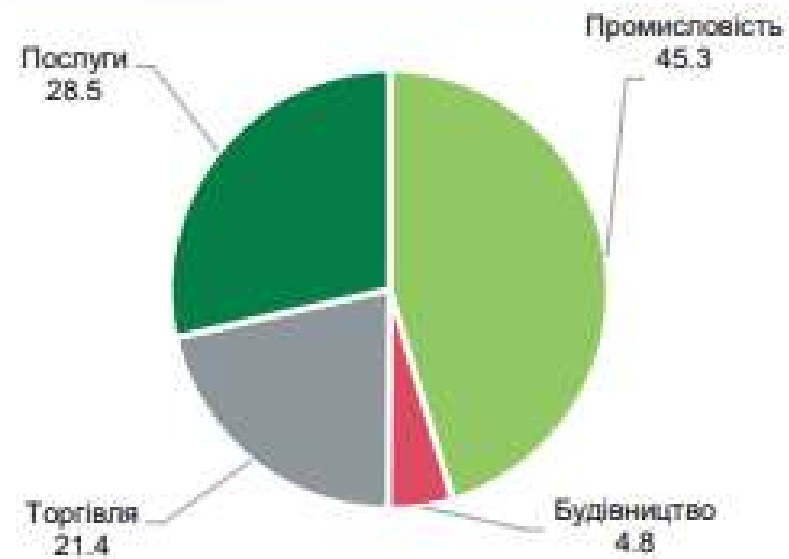
Підприємства	Добрий	Задовільний	Поганий	Σ	Кількість відповідей	Баланс відповідей					% відповідей	
						III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2022 р.
A	1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8	9	10=1-3	11=10-9	12=10-6
Усього	18.0	58.2	23.8	100.0	650	-21.8	-19.3	-16.9	-11.1	-5.8	5.2	15.9
сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	12.8	67.0	20.2	100.0	94	-12.9	-6.7	-9.7	-7.6	-7.4	0.2	5.5
добувна промисловість і розроблення кар'єрів	8.5	40.4	51.1	100.0	47	-56.1	-59.5	-45.5	-43.8	-42.6	1.2	13.5
переробна промисловість	21.5	62.0	16.5	100.0	121	-12.1	-12.2	-11.2	-2.5	5.0	7.5	17.0
постачання електроенергії, газу, пари, водопостачання, каналізація, поводження з відходами	3.2	48.4	48.4	100.0	31	-39.4	-45.2	-32.4	-32.4	-45.2	-12.8	-5.8
будівництво	0.0	50.0	50.0	100.0	20	-52.6	-47.4	-38.1	-50.0	-50.0	0.0	2.6
оптова і роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	25.9	64.0	10.1	100.0	139	-9.6	-3.0	-3.0	4.3	15.8	11.5	25.5
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, телекомунікації	16.7	54.8	28.6	100.0	84	-25.9	-28.9	-21.4	-12.2	-11.9	0.3	14.0
інші	21.1	53.5	25.4	100.0	114	-27.4	-22.8	-22.1	-13.7	-4.4	9.3	23.0
мали	9.9	56.3	33.9	100.0	192	-41.6	-37.8	-33.8	-22.7	-24.0	-1.2	17.6
середні	20.4	59.6	20.0	100.0	250	-19.9	-13.6	-10.6	-6.9	0.4	7.3	20.3
великі	22.6	58.2	19.2	100.0	208	-7.0	-10.1	-7.6	-5.1	3.4	8.5	10.4
здійснюють експортно-імпорتنі операції:												
лише експортні операції	27.5	50.0	22.5	100.0	40	-8.5	-14.0	2.0	-6.1	5.0	11.1	13.5
лише імпорتنі операції	18.2	64.9	16.9	100.0	77	-17.6	-4.7	5.4	0.0	1.3	1.3	18.9
експортні та імпорتنі операції	25.9	56.9	17.1	100.0	216	-9.6	-9.8	-6.1	-1.0	8.8	9.7	18.4
не здійснюють	11.1	58.7	30.2	100.0	315	-33.6	-30.9	-31.5	-20.7	-19.0	1.7	14.5
які в наступні 12 місяців очікують:												
збільшення обсягів реалізації	22.9	63.2	13.9	100.0	201	-3.9	-0.7	-7.0	1.5	9.0	7.5	12.8
зменшення обсягів реалізації	3.3	41.8	54.9	100.0	91	-47.8	-39.3	-40.4	-34.9	-51.6	-16.8	-3.9
прискорення зростання цін реалізації	19.3	61.0	19.8	100.0	405	-19.1	-14.3	-14.8	-7.5	-0.5	7.0	18.6
які постійно стежать за діяльністю Національного банку України	25.0	52.4	22.6	100.0	124	-8.6	-7.2	2.4	-3.9	2.4	6.4	11.0
Вінницька область	4.8	71.4	23.8	100.0	21	-23.8	-16.7	-15.0	-19.0	-19.0	0.0	4.8
Волинська область	8.3	83.3	8.3	100.0	12	-16.7	-16.7	-16.7	16.7	0.0	-16.7	16.7
Дніпропетровська область	6.3	65.8	27.8	100.0	79	-39.7	-36.4	-42.1	-22.8	-21.5	1.3	18.2
Житомирська область	0.0	84.6	15.4	100.0	13	-18.2	-23.1	-15.4	-15.4	-15.4	0.0	2.8
Закарпатська область	27.3	45.5	27.3	100.0	11	0.0	-27.3	-36.4	-9.1	0.0	9.1	0.0
Запорізька область	5.6	55.6	38.9	100.0	18	-47.4	-50.0	-46.2	-41.2	-33.3	7.8	14.0
Івано-Франківська область	25.0	37.5	37.5	100.0	16	0.0	0.0	0.0	0.0	-12.5	-12.5	-12.5
Київська область та м. Київ	26.3	54.0	19.7	100.0	198	-17.3	-13.6	-7.0	-0.5	6.6	7.1	23.9
Кіровоградська область	16.7	58.3	25.0	100.0	12	-9.1	-20.0	-16.7	-23.1	-8.3	14.7	0.8
Львівська область	18.4	65.8	15.8	100.0	38	15.8	-2.6	5.4	-13.2	2.6	15.8	-13.2
Миколаївська область	6.7	66.7	26.7	100.0	15	-69.2	-46.2	-46.7	-33.3	-20.0	13.3	49.2
Одеська область	21.1	55.3	23.7	100.0	38	-21.6	-8.1	-13.2	-7.5	-2.6	4.9	19.0
Полтавська область	12.5	52.5	35.0	100.0	40	-40.0	-40.0	-38.1	-25.0	-22.5	2.5	17.5
Рівненська область	38.5	46.2	15.4	100.0	13	-16.7	-8.3	-25.0	-7.7	23.1	30.8	39.7
Сумська область	8.3	50.0	41.7	100.0	12	-33.3	-41.7	-41.7	-25.0	-33.3	-8.3	0.0
Тернопільська область	20.0	70.0	10.0	100.0	10	0.0	9.1	0.0	10.0	10.0	0.0	10.0
Харківська область	13.0	52.2	34.8	100.0	46	-40.5	-35.9	-16.3	-20.4	-21.7	-1.3	18.7
Хмельницька область	40.0	53.3	6.7	100.0	15	7.1	7.1	15.4	6.7	33.3	26.7	26.2
Черкаська область	21.1	63.2	15.8	100.0	19	-5.6	10.5	5.3	0.0	5.3	5.3	10.8
Чернівецька область	27.3	54.5	18.2	100.0	11	10.0	-10.0	0.0	0.0	9.1	9.1	-0.9
Чернігівська область	0.0	69.2	30.8	100.0	13	-41.7	-23.1	-38.5	-30.8	-30.8	0.0	10.9

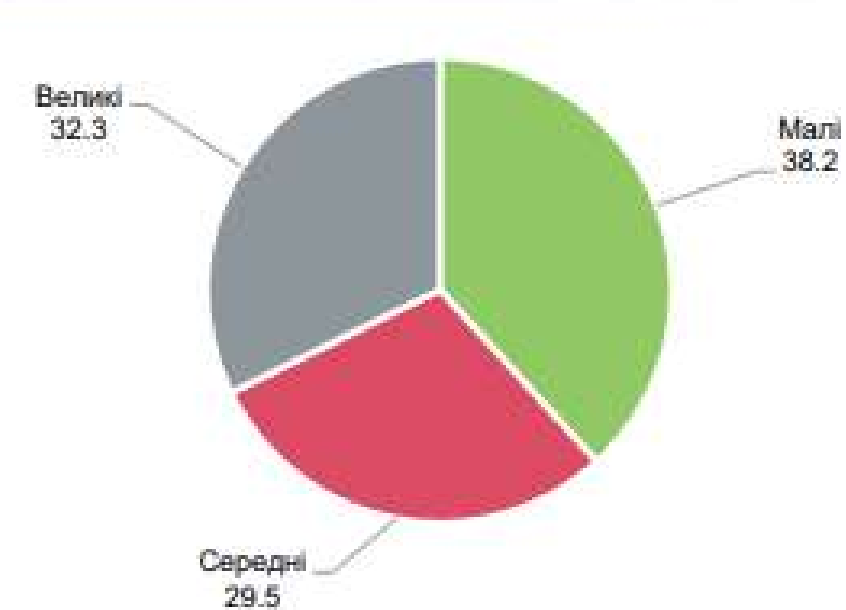
Паспорт вибірки

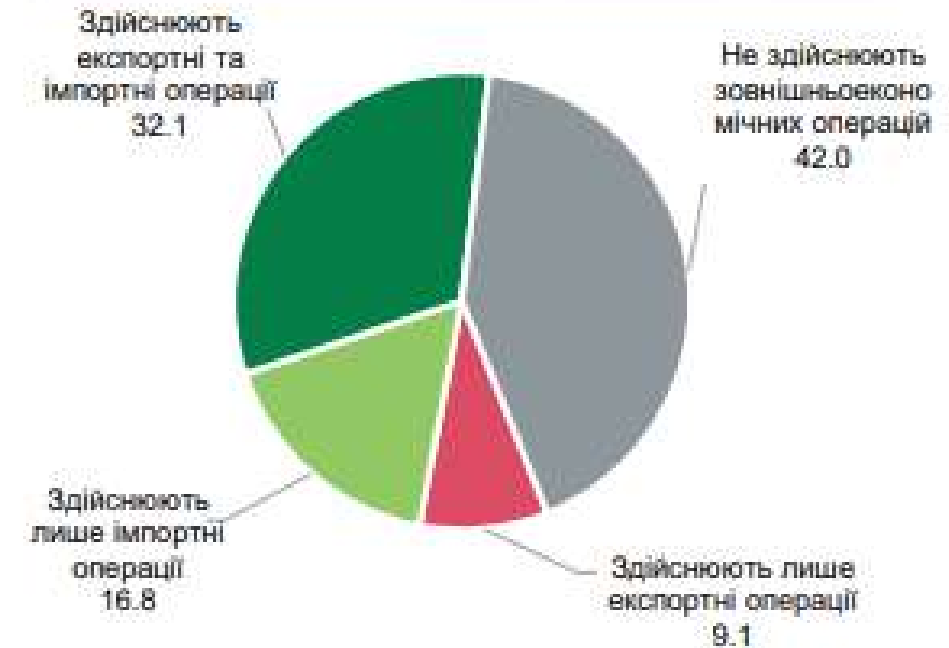
Розподіл респондентів за секторами економіки, %

Розподіл респондентів за розміром підприємств, %

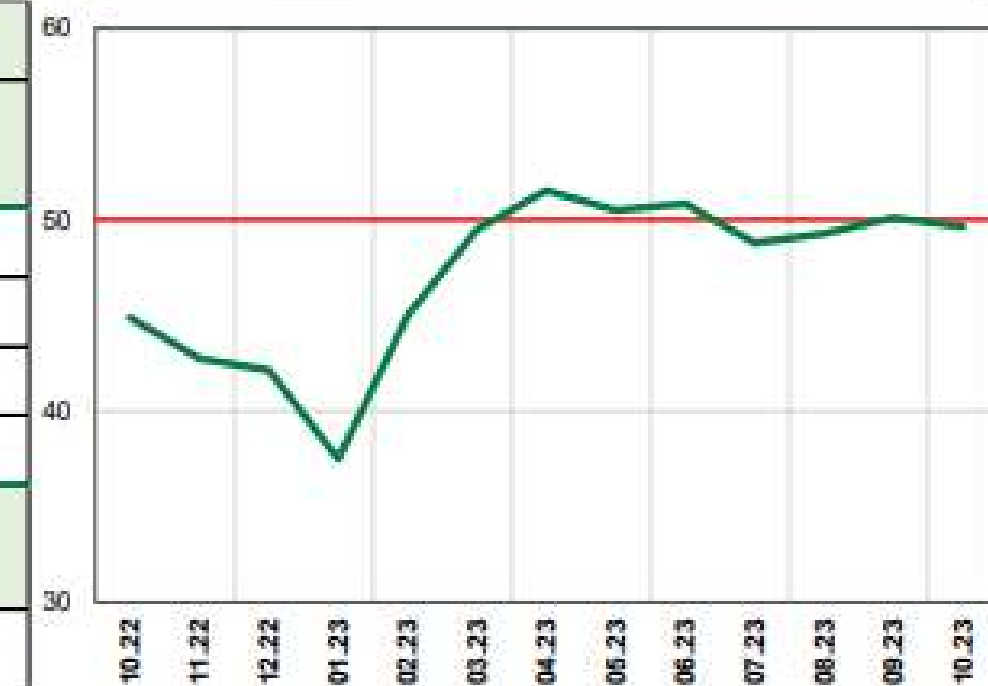
Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- Час проведення опитування: 05 – 24 жовтня 2023 року
- Опитано всього: 505 підприємств
- Горизонт опитування: зміна показників діяльності підприємств у жовтні порівняно з вереснем

Сектор	Вагова структура для розрахунку ІОДА, %	Дифузійний індекс (секторальний)		
		Вересень 2023	Жовтень 2023	Зміна м/м
Промисловість	36.8	50.0	50.0	0.0
Будівництво	2.5	50.6	44.8	-5.7
Торівля	25.2	53.3	53.0	-0.3
Послуги	35.5	47.9	47.2	-0.8
Загалом	100.0	ІОДА (в цілому по Україні)		
		50.1	49.6	-0.5

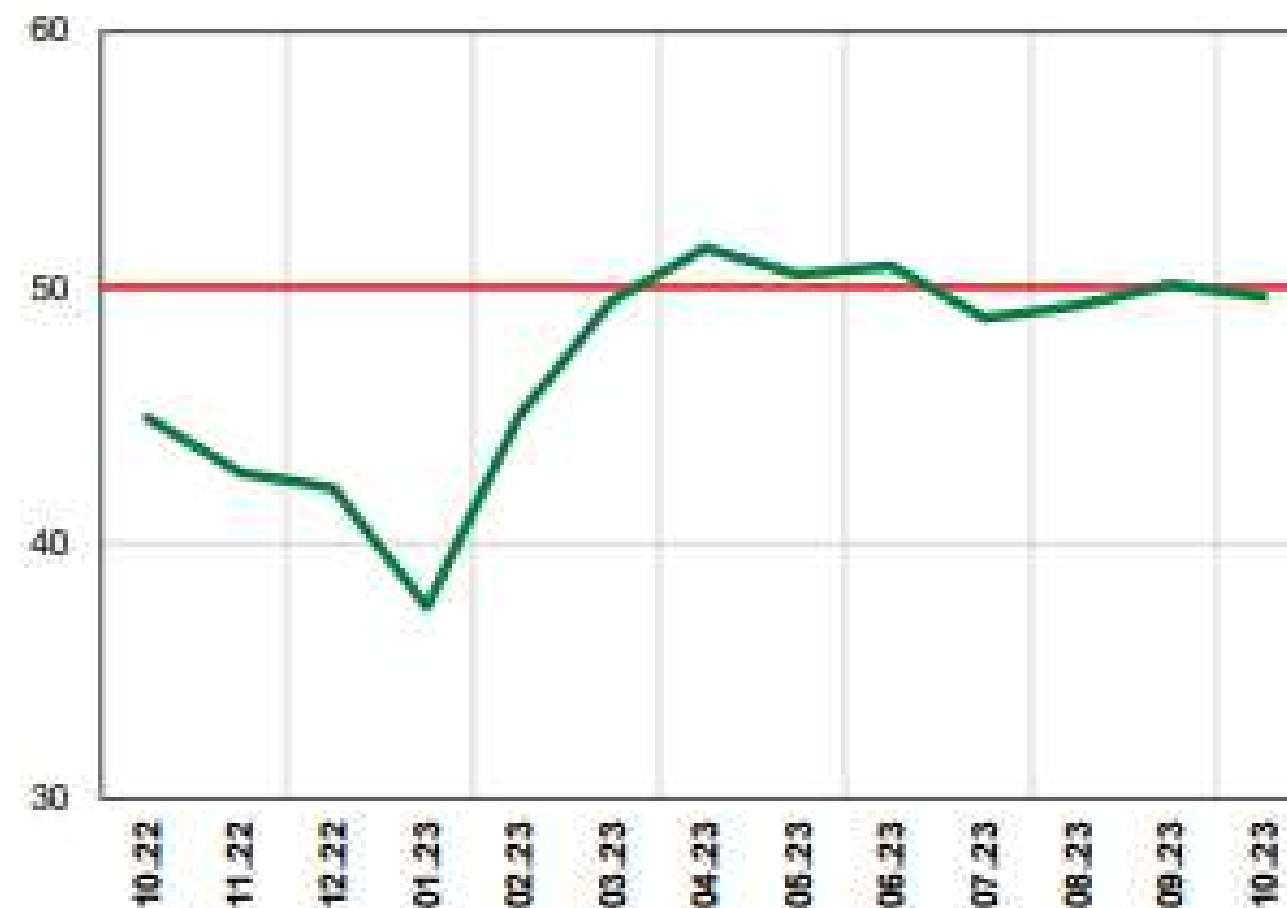
Індекс очікування ділової активності

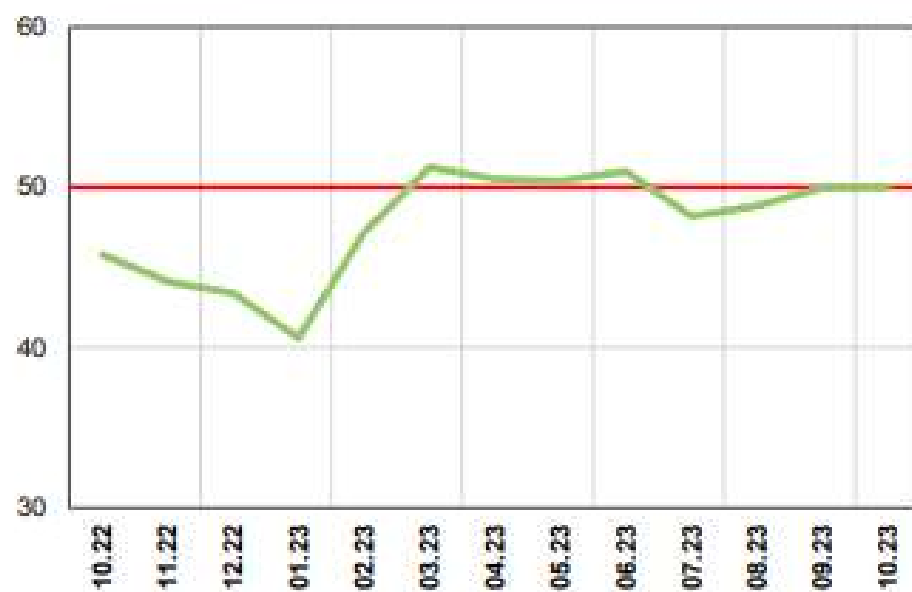
В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлень

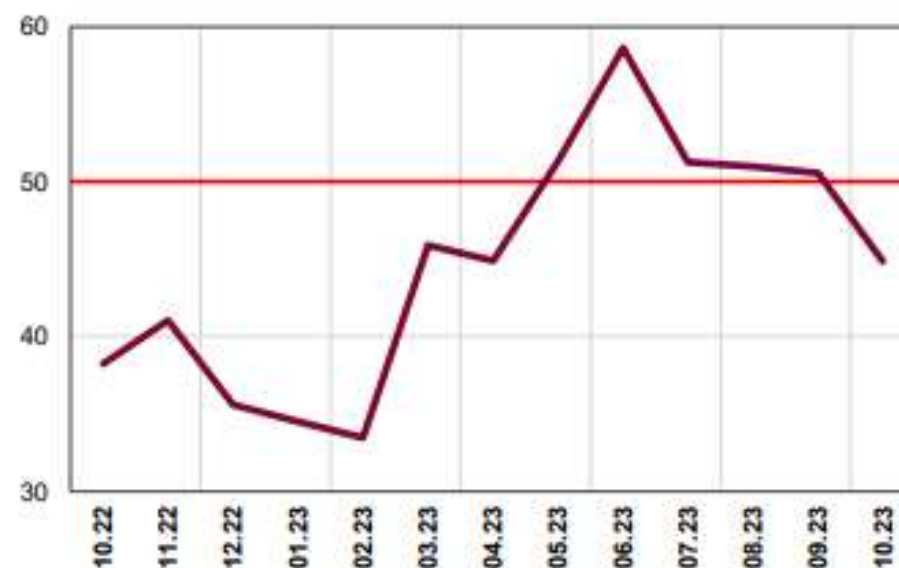
Індекс очікування ділової активності

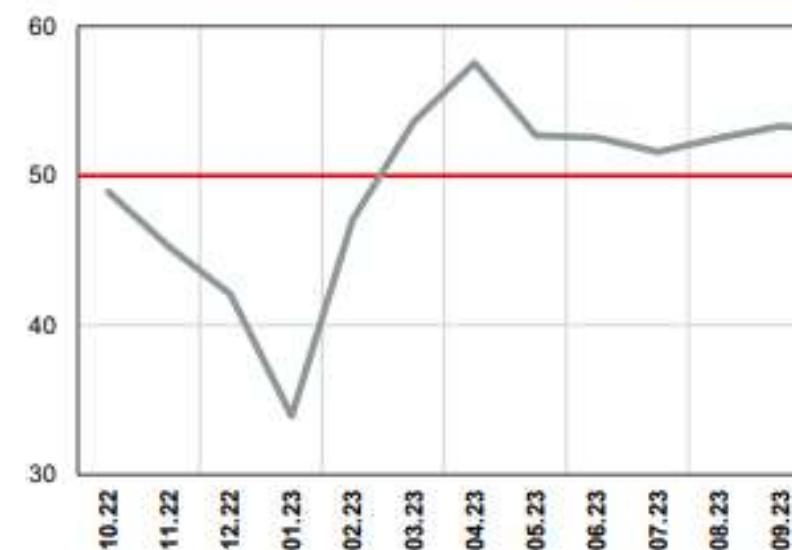
Дифузійний індекс очікувань ділової активності
підприємств промисловості

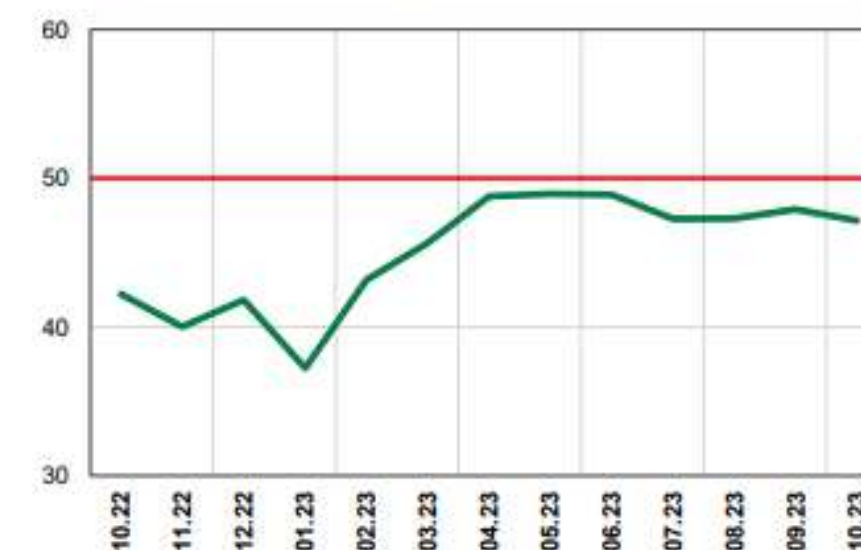
Дифузійний індекс очікувань ділової активності
підприємств будівництва

Дифузійний індекс очікувань ділової активності
підприємств торгівлі

Дифузійний індекс очікувань ділової активності
підприємств сфери послуг

Дані опитування підприємств промисловості у жовтні 2023 року

Показник	% відповідей		
	Збільшиться	Без змін	Знизиться
Обсяг виготовленої продукції	32	48	21
Обсяг нових замовлень на продукцію	27	55	19
Обсяг нових експортних замовлень на продукцію	17	60	23
Обсяг незавершеного виробництва (невиконаних замовлень)	13	69	19
Залишки готової продукції	18	58	24
Запаси сировини та матеріалів	23	57	20
Ціни на сировину та матеріали	45	52	2
Ціни на продукцію власного виробництва	27	70	3
Загальна чисельність працівників	8	77	15

Основні терміни та поняття

- **Дифузійний індекс (ДІ)** – показник, розрахований як сума часток “позитивних” (зростання) відповідей та половини часток “нейтральних” (без змін) відповідей за формулою:

$$DI_j = (P \cdot 1) + (E \cdot 0.5) + (N \cdot 0),$$

де P – частка респондентів, що повідомляють про зростання (оптимістичні оцінки);

E – частка респондентів, що повідомляють про відсутність змін;

N – частка респондентів, що відзначають зниження (песимістичні оцінки).

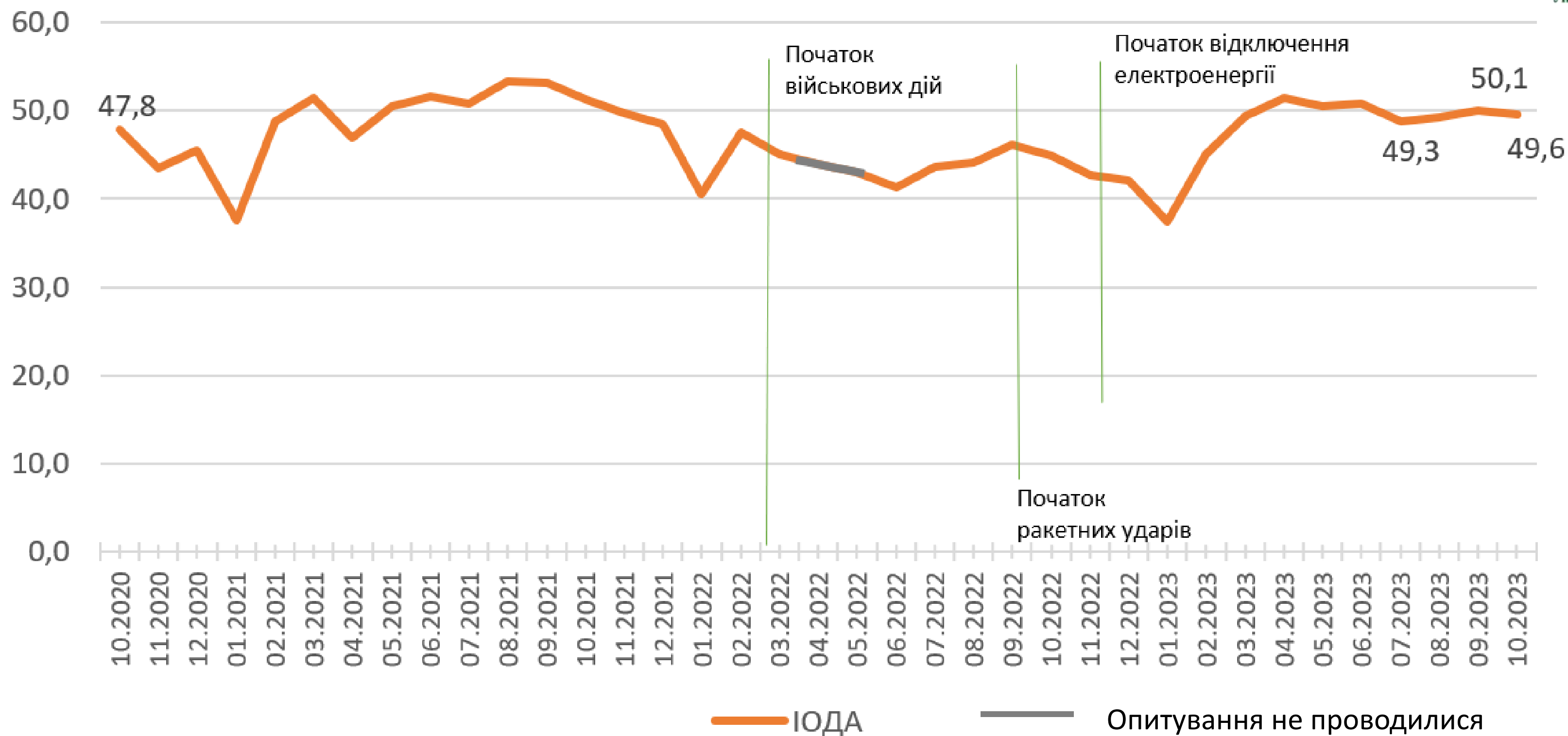
За умови, що $P + E + N = 100$

- Значення індексу коливається від 0 до 100:
 - рівень 50.0 – відсутність змін порівняно з попереднім місяцем;
 - вище 50.0 – поліпшення або зростання порівняно з попереднім місяцем;
 - нижче 50.0 – погіршення або скорочення порівняно з попереднім місяцем.Чим більше відхилення індексів від рівня 50.0, тим вища швидкість змін.
- Розрахунок ДІ показників “залишки готової продукції” та “ціни на сировину та матеріали” для промисловості, “закупівельні ціни/ціни постачальників” та “вартість послуг підрядників” для будівництва, “закупівельні ціни/ціни постачальників” та “запаси/залишки товарів для продажу” для торгівлі, “закупівельні ціни постачальників” для сфери послуг здійснено на основі інверсії відповідей: зростання – песимістична оцінка, зниження – оптимістична.
- **ІОДА** – показник, середньозважений за частками секторів економіки у ваговій структурі.

Джерело: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Business_survey_m_2023_10.pdf?v=5

Індекс очікувань ділової активності

Методичні рекомендації щодо організації і проведення моніторингу умов ведення бізнесу

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

НАКАЗ

19.07.2013 № 849

Звіт

про дослідження стану ведення бізнесу суб'єктами малого і середнього підприємництва Чернівецької громади

Виконавець:

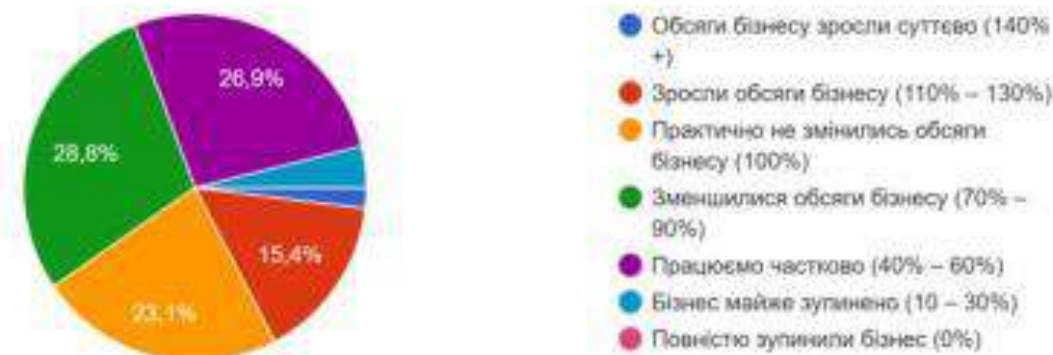
Микола Костриця, консультант зі стратегічного розвитку громад.

Період дослідження:

грудень 2022 – березень 2023 рр.

Дослідження проведено на замовлення програми міжнародної співпраці «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП», що спільно фінансується Європейським Союзом та урядом Німеччини і реалізується німецькою урядовою компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Мета програми – створення кращих умов для розвитку українських малих і середніх підприємств, підтримка інновацій та стимулювання експорту, що є шляхом до сталого й рівномірного економічного зростання.

Зміст результатів опитування є виключною відповідальністю виконавця – Миколи Костриці і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу, уряду Німеччини, GIZ.

Мал.11 Вплив війни на обсяги бізнесу (у грошовому вимірі,
доларовий еквівалент)

Анкета містить 40 питань, згрупованих за кількома напрямками (загальний профіль суб'єкта МСП, вплив війни на обсяги бізнесу та кадровий потенціал, експортний потенціал та діяльність, бар'єри для розвитку, взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, участь в бізнес-спільнотах, досвід участі в грантових програмах для бізнесу та ін.).

https://www.giz.de/en/downloads_els/SME_CHERNIVTSI_GIZ_Report.pdf

Громадська організація «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) - міжнародно-визнаний український незалежний аналітичний центр, який спеціалізується на економічному аналізі та розробці рекомендацій, розвитку громадянського суспільства в Україні. З 2019 року ІЕД є стратегічним партнером Європейського Союзу з розвитку громадянського суспільства.

Заснований в 1999 році, Інститут активно співпрацює з Урядом в процесі визначення пріоритетних напрямків та механізмів реформ та веде активний діалог з усіма зацікавленими в змінах на краще сторонами.

Напрацювання Інституту в сфері аналізу проблем економічного розвитку України, ділового клімату та міжнародної торгівлі широко використовуються при розробці документів політики національного та регіонального рівня, зокрема в процесі підготовки України до вступу до СОТ та укладання Угоди про Асоціацію, Національної та регіональних стратегій розвитку МСБ, Національної експортної стратегії.

Голова Правління - доктор економічних наук, професор [Ігор Бураковський](#). Вищим керівним органом є Загальні збори ([організаційна структура](#)).

Економічні підсумки року

Місячний економічний моніторинг

Ділова думка: банки

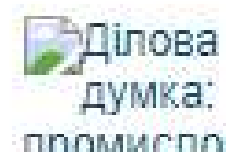
Барометр земельної реформи

Моніторинг інфраструктури

Макроекономічний прогноз

Ділова думка: промислов

Ділова думка: промисловість

Ділова думка: сектор послуг

Відомості країн членів СОТ

The Institute for Economic Research and Policy Consulting (IER)

<http://www.ier.com.ua>

Складові індексу ділового клімату МСП

(ABCA, Annual Business Climate Assessment)

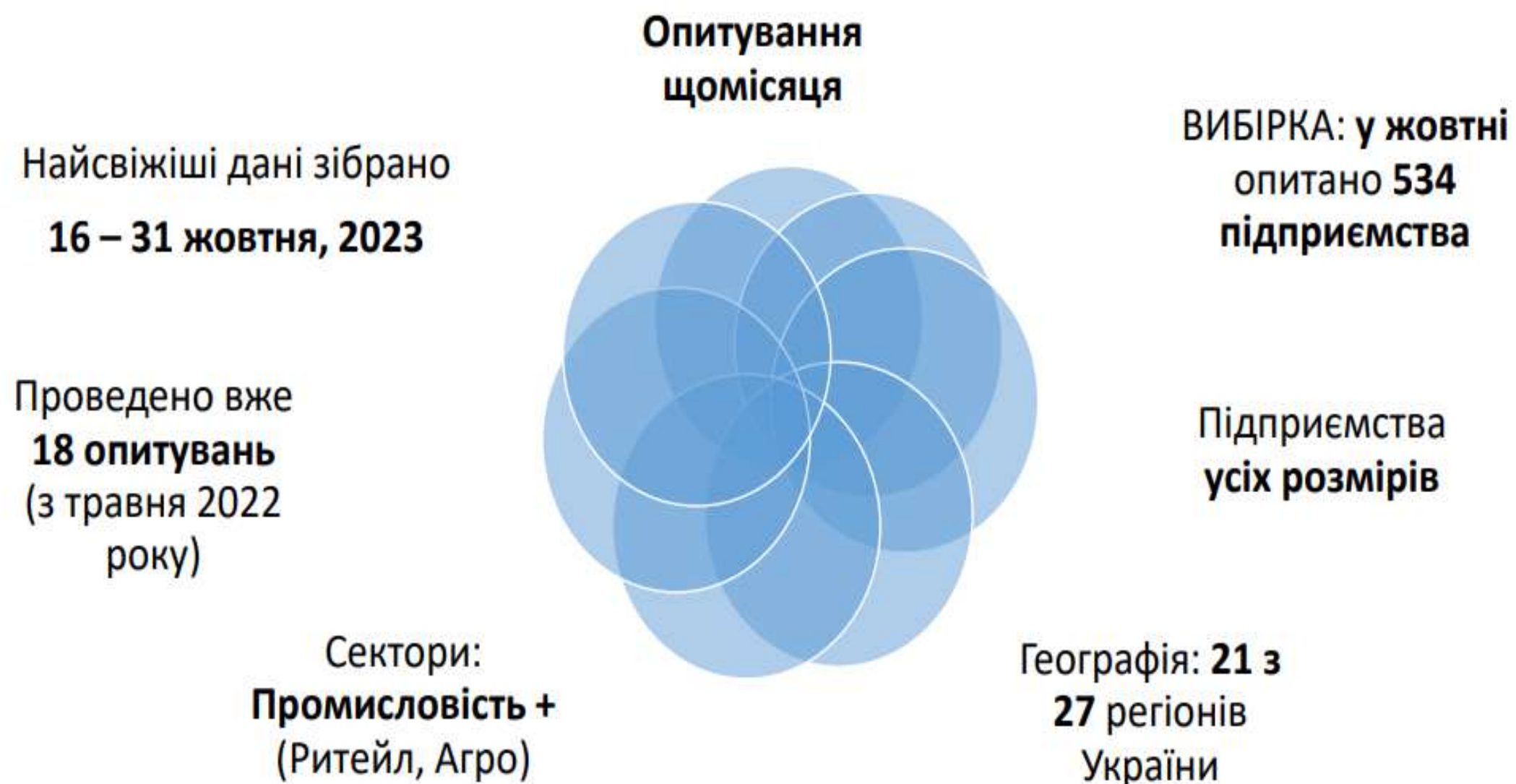
Індекс ділового клімату МСП – це агрегований показник, що складається із чотирьох субіндексів та вимірюється за шкалою від -1 до +1.

Значення -1 негативне і відповідає значенню «дуже погано», значення +1 – позитивне, тобто «дуже добре».

Індекс матиме таке значення, якщо для усієї вибірки усі субіндекси матимуть позитивне значення, і, отже, діловий клімат буде добрим

ПРО «НОВЕ ЩОМІСЯЧНЕ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ»

Показники називаються «індексами», що є синонімом термінів «балансовий індекс», «балансовий показник». Усі індекси є різницею між частками респондентів, що звітували про зменшення, та тими, що звітували про збільшення показника. Чим більше значення індексу, тим більші темпи зростання показника, чим менше значення індексу, тим більші темпи падіння показника. Для більшості показників більше значення індексу означає позитивну тенденцію, винятком є показники заборгованостей, кількості працівників у вимушених відпустках та труднощі з пошуком персоналу. Тут усе навпаки: чим більше індекс, тим більші темпи зростання заборгованостей, збільшення кількості людей у вимушених відпустках чи труднощів (це погано), а чим менше індекс, тим більші темпи скорочення заборгованостей, зменшення кількості людей у вимушених відпустках чи труднощів (це добре).

Вибірка Нового щомісячного опитування підприємств

У цьому опитуванні використано **панельну вибірку** за допомогою системи YouControl (<https://youcontrol.com.ua/>), тобто опитують одні й ті ж суб'єкти підприємницької діяльності. Побудова такої вибірки вимагає часу. Ціль — отримувати щомісяця відповіді 500 підприємств.

У перший місяць було опитано 327 підприємств. Серед них 266 промислових підприємства, які розташовані у 19-ти з 27-ми регіонів України.

Під час 18-ої хвили опитування отримано відповіді від 534-х респондентів. Серед опитаних переважно промислові підприємства (93%), розташовані в 21-му із 27-ми регіонів України.

Дані збирають за допомогою поєднання декількох **методів збору даних**: телефонне інтерв'ю представників бізнесу із внесенням відповідей до онлайн-форми інтерв'юерами та, у невеликій кількості випадків, самотійне заповнення онлайн-форми представниками підприємств, які під час попереднього телефонного контакту висловили бажання самотійно внести дані до онлайн-форми.

Як обраховуються показники?

Для показників економічних тенденцій та очікувань зараховують відповіді як +1, якщо підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі ста респондентів двадцять вказали на зростання виробництва, п'ятдесят респондентів звітували про його скорочення, і тридцять зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, у яких зросло виробництво, є більшою (меншою) ніж кількість тих, у яких виробництво скоротилось.

АНКЕТА ДЛЯ ОПИТУВАННЯ КЕРІВНИКІВ/ВЛАСНИКІВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2020

- A. Вступ
- B. Загальні запитання
- D. Започаткування бізнесу (компонент 1)
- C. Оцінка ділового клімату (співставно з ABCA)
- E. Доступ до публічного майна (компонент 2)
- F. Прозорість та відкритість даних (компонент 3)
- G. Вартість дотримання законодавства (компонент 4)
- H. Податки та збори (компонент)
- I. Безпека ведення бізнесу (компонент 6)
- J. Лідерство міської влади (компонент 8)
- K. Ресурси для розвитку (компонент 9)
- L. Підтримка інновацій (компонент 10)
- M. Неформальні платежі та корупція (компонент 6)

C. Оцінка ділового клімату (співставно з ABCA)

C1. Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства зараз?

Зачитати

[single]

- 1. Добре
- 2. Задовільне
- 3. Погане
- 99. (НЕ ЗАЧИТУВАТИ) Важко відповісти / відмова

C2. А яких змін Ви очікуєте в майбутні 6 місяців?

Зачитати

[single]

- 1. Покращення
- 2. Без змін
- 3. Погіршення
- 4. Не можу передбачити на таку далеку перспективу
- 99. (НЕ ЗАЧИТУВАТИ) Важко відповісти / відмова

C3. Як Ви оцінюєте загальноекономічне середовище для діяльності Вашого підприємства зараз?

Зачитати

[single]

- 1. Добре
- 2. Задовільне
- 3. Погане
- 99. (НЕ ЗАЧИТУВАТИ) Важко відповісти / відмова

C4. А яких змін ви очікуєте в майбутні 6 місяців?

Зачитати

[single]

- 1. Покращення
- 2. Без змін
- 3. Погіршення
- 4. Не можу передбачити на таку далеку перспективу

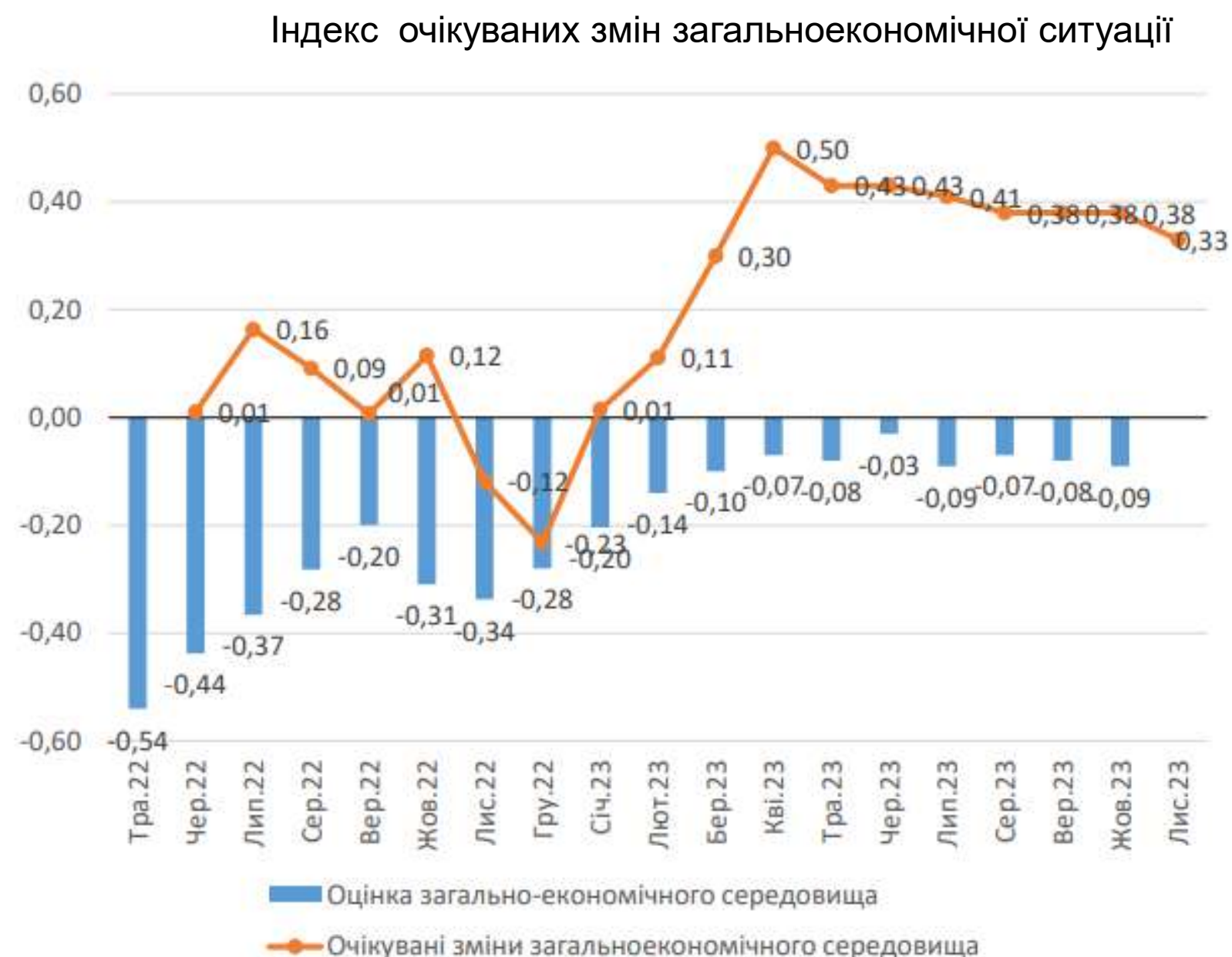
¹ Блок C з частиною дослідження ABCA і не є частиною індексу IKM

Перспективи на 6 місяців: очікування погіршилися

Фінансово-економічна ситуація на підприємстві

Загальноекономічна ситуація в країні

Агрегований показник перспектив промисловості (АППП)*

АППП знижується другий місяць поспіль

Коливання компонентів індексу наступні:

- **Очікування виробництва (ОВ)** зменшилися з 0,41 до 0,36
- Складова **Запаси готової продукції (ЗГП)** без суттєвих змін (-0,10 у вересні та -0,09 у жовтні)
- Складова **Обсяг нових замовлень (ОНЗ)** також без суттєвих змін (-0,16 проти -0,17 у жовтні 2023 року)

* $АППП = ОВ + ОНЗ + (-ЗГП) / 3$

Центром розвитку інновацій, Офісом з розвитку підприємництва та експорту, національним проектом Дія.Бізнес та стратегічним агентством Advanter Group у 2020 р. започатковано проєкт **Індекс активності бізнесу UBI (Ukrainian Business Index)**

Дослідження стану бізнесу в Україні

Червень 2023

Center for
Innovations
Development

ОФІС З РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА ЕКСПОРТУ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА

Дія Бізнес

Advanter

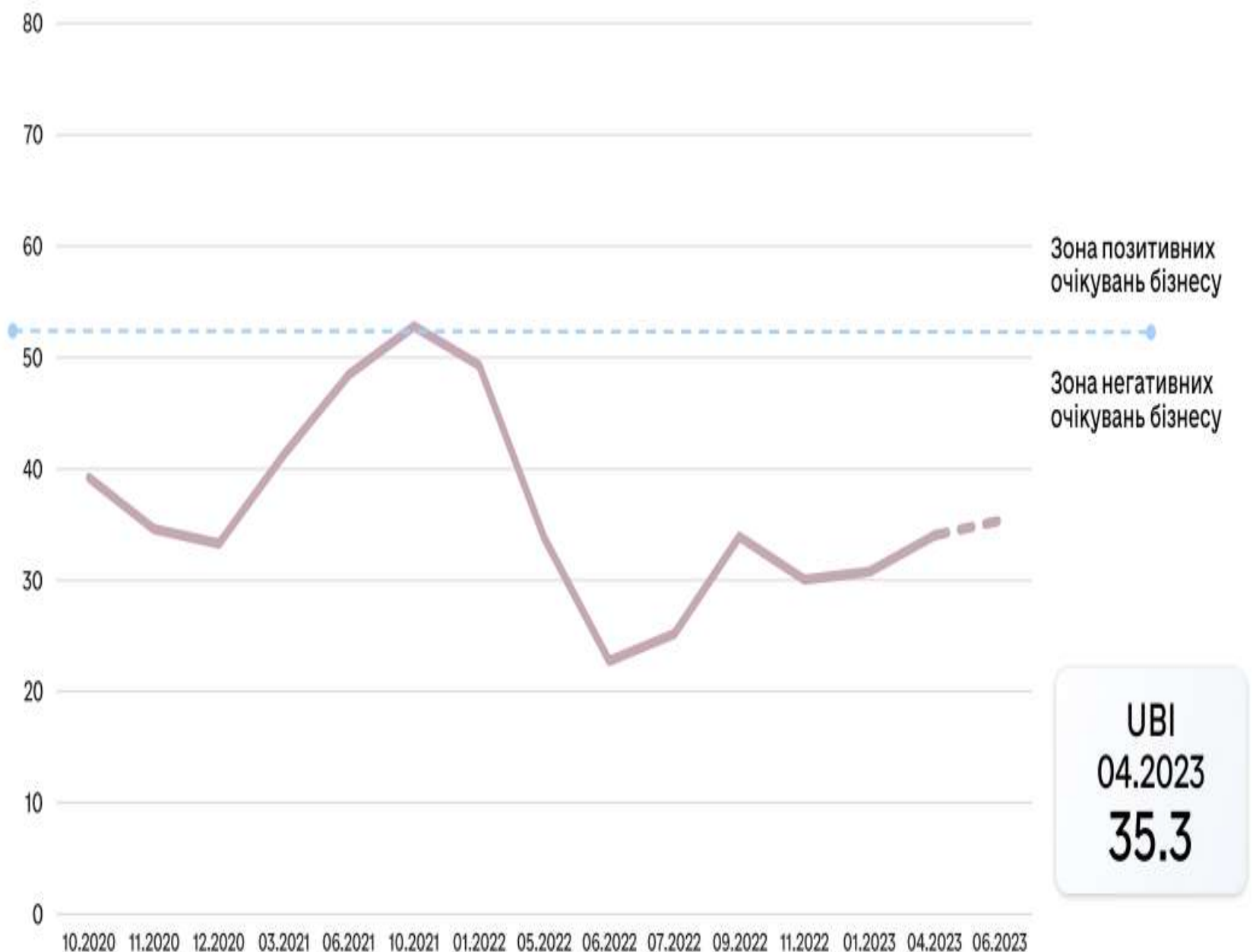
Міністерство
цифрової трансформації
України

МІНІСТЕРСТВО
ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ФІНАНСІВ
УКРАЇНИ

MINISTRY
FOR TEMPORARILY OCCUPIED TERRITORIES
AND INTERNALLY DISPLACED PERSONS

Максимально
можливе
значення
100

UBI
04.2023
35.3

Технологічна інформація та методологічні нотатки

Дане дослідження проводиться в рамках [Ініціативи](#) для відновлення економіки, розвитку підприємництва та експорту України, яка реалізується Центром розвитку інновацій, Офісом з розвитку підприємництва та експорту, національним проєктом Дія.Бізнес спільно з Advanter Group у співпраці з Міністерством економіки України, Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку територіальних громад і територій, Міністерством цифрової трансформації, Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, Державною регуляторною службою, Коаліцією бізнес-спільнот за модернізацію України.

Методологія і аналітика: Advanter Group, advanter.ua

Метод: онлайн опитування власників і CEO бізнесу.

Періоди опитувань і обсяг вибірки:

Період опитування: 04.08 – 14.08.2023 р.

Всього проаналізовано відповіді 635 респондентів.

Опитані підприємці представляють всі області України та різні індустрії (слайд 76 – паспортний блок).

По частині питань проведено аналіз в розрізі:

- макрорегіонів
- галузей
- розміру бізнесу (довоєнному)
- даних [попередніх хвиль досліджень бізнесу](#) (Advanter) та [Ініціативи з відновлення економіки](#) (ЦРІ, ЕЕРО, ДіяБізнес)

Узагальнення зроблені на основі даних ДержСлужби Статистики за 2020 - 2022 роки.

Індекс ділової активності UBI (Ukrainian business index) обраховується з 2020 року. Індекс уніфікований для виробничих і сервісних бізнесів.

Контакти: info@advanter.ua | info@cid.center | analytic@epo.org.ua

Індекс активності бізнесу – регіональний зріз (UBI – Ukrainian Business Index)

Вся Україна	35,39	Луганська область	5,00
Вінницька область	34,02	Львівська область	29,79
Волинська область	44,29	Миколаївська область	25,83
Дніпропетровська область	33,59	Одеська область	31,36
Донецька область	19,50	Полтавська область	29,88
Житомирська область	33,33	Рівненська область	24,44
Закарпатська область	22,50	Сумська область	37,50
Запорізька область	23,89	Тернопільська область	32,78
Івано-Франківська область	36,77	Харківська область	20,12
Київська область	31,29	Херсонська область	0,83
Київ	27,39	Хмельницька область	27,40
		Черкаська область	25,77
		Чернівецька область	33,61
Кіровоградська область	26,00	Чернігівська область	27,78
		АР Крим	0,00

Індекс активності бізнесу – галузевий зріз (UBI – Ukrainian Business Index)

Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	21,02
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	30,00
Машинобудування	18,46
Виробництво харчових продуктів	35,77
Легка промисловість	41,85
Інші види переробної промисловості	34,47
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	22,92
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	22,08
Будівництво	19,65
Оптова торгівля	34,06
Роздрібна торгівля харчовими продуктами	38,89
Роздрібна торгівля іншими продуктами	34,23
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	44,17
Ресторани та кав'ярні	40,26

Готельний бізнес	42,50
ІТ-сектор	35,87
Телекомунікації	28,10
Фінансова та страхова діяльність	30,00
Операції з нерухомим майном	19,23
Професійна, наукова та технічна діяльність	23,88
ЗМІ	22,86
Професійні послуги: маркетинг, консалтинг, дизайн	44,67
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	25,42
Ремонт автотранспортних засобів	21,58
Освіта	25,71
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	39,22
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	27,50
Надання інших видів послуг	26,77

Максимально
можливе
значення

100

UBI 09.2022

33,9

Розрахунок індексу активності бізнесу UBI (Ukrainian Business Index)

Розрахунок індексу відбувається на основі відповідей бізнесу відносно зростання, спадання чи залишилось на незмінному рівні наступні показники:

1. Кількість нових замовлень для виробничого сегменту
2. Кількість працівників
3. Об'єм випуску продукції / наданих сервісів
4. Загальний рівень товарних запасів
5. Загальна кількість замовлень до Ваших постачальників

Формула розрахунку UBI:

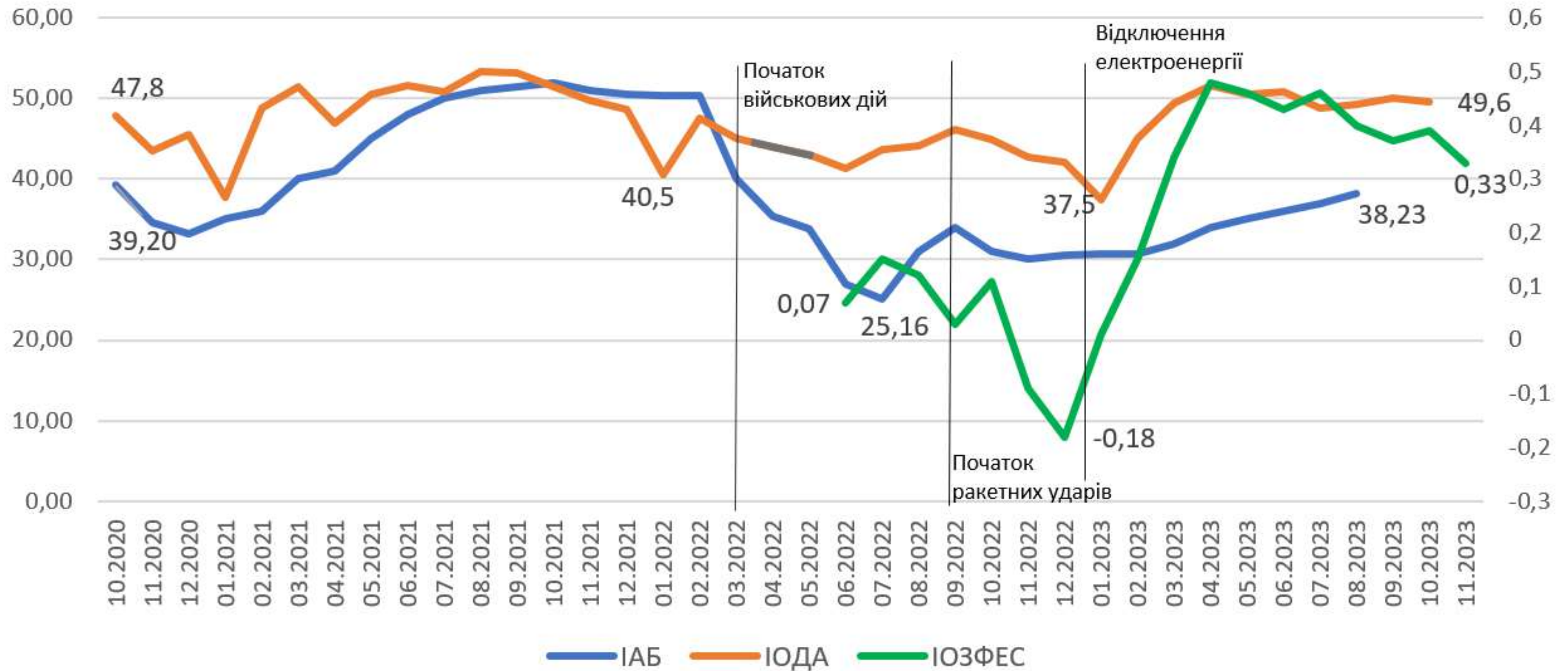
$$\text{UBI} = \text{PMI} = 0,30 \times \text{ДІ(нові замовлення)} + 0,25 \times \text{ДІ(випуск продукції/послуг)} + \\ + 0,20 \times \text{ДІ(зайнятість)} + 0,15 \times \text{ДІ(поставки)} + 0,10 \times \text{ДІ(запаси)},$$

ДІ - Дифузійний індекс (diffusion index)

UBI показує активність бізнесу, його спроможність нарощувати товарооборот, створювати робочі місця. Якщо показник нижче 50, це свідчить про негативні очікування бізнесу від подальшого розвитку подій.

Порівняння динаміки місячних індексів ділової активності НБУ, UBI (Advanter Group) та Інституту економічних досліджень та політичних консультацій

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА
ПАЛАТА УКРАЇНИ

МЕТОДОЛОГІЯ – робоча назва «Барометр Бізнесу»

- Швидке електронне опитування засобами чат-бота керівників/ власників/ уповноважених осіб підприємств – членів ТПП України
 - Проводиться щомісяця
 - Уніфікований опитувальник для співставності результатів у часі
 - Інтерактивна візуалізація даних, звіти
- В основі – прості питання, відповіді на які не розкривають жодної чутливої чи комерційної інформації
 - Відповіді на питання не потребують підготовки чи аналізу даних підприємства
 - В основі – професійне судження власника чи керівника бізнесу
 - Аналіз діяльності окремих підприємств не здійснюється
 - Моніторинг передбачає **суворого дотримання ТППУ конфіденційності персональних даних**
- В основі опитування - методика PMI ([Purchasing Manager Index](#)) - Індекс Національної асоціації менеджерів із закупівель

МЕТОДОЛОГІЯ – «Барометру Бізнесу»

- Співставна з подібними індексами та дослідженнями, які проводять визначні інституції в усьому світі, у тому числі Національний банк України.
- Індeksi на основі методології PMI є **випереджаючими індикаторами динаміки економічного циклу**, достатньо точно передбачають його поворотні точки
- **Оперативна інформація** для потреб короткострокового прогнозування та аналізу процесів, не охоплених офіційною статистикою.

Переваги

- Дозволяє побачити тренди раніше, ніж надходять статистичні дані. Статистичні дані - це «постфактум».
- Розуміння економічних показників у режимі, близькому до «реального часу»

$$PMI = (P1 * 1) + (P2 * 0,5) + (P3 * 0)$$

Де:

P1 = % відповідей, які повідомляють про покращення

P2 = % відповідей, у яких немає змін

P3 = % відповідей, що повідомляють про погіршення

Шкала відповідей:

Збільшиться / Без змін / Зменшиться

** суб'єктивне оцінювання, «Збільшиться/ зменшиться» – це відчуття суттєвих/ значних змін*

Оновлена шкала відповідей

зменшиться

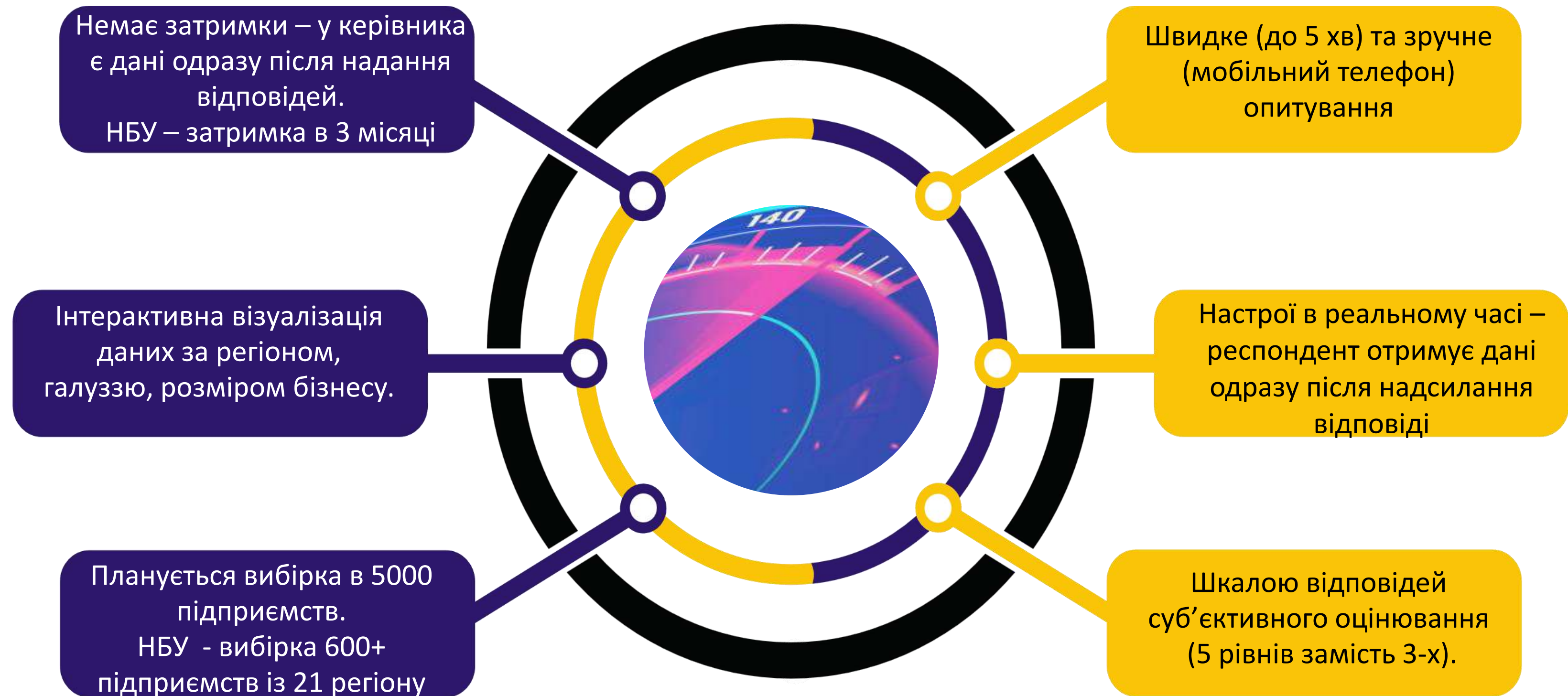
скоріше
зменшиться

без змін

скоріше
збільшиться

збільшиться

Чим «Барометр Бізнесу» ТППУ відрізняється від інших моніторингів, в т. ч. НБУ?

Результат 2. Розробка методології регулярного моніторингу бізнес-середовища

? «На вашу думку, у наступному місяці (порівняно із поточним) які зміни відбудуться у діяльності вашого підприємства?»

Відповіді:

зменшиться

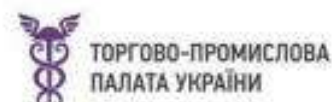
скоріше
зменшиться

без змін

скоріше
збільшиться

збільшиться

Виробництво	Будівництво	Торгівля	Послуги
- Обсяг нових замовлень на продукцію - Обсяг виготовленої продукції - Загальна чисельність працівників - Ціни на сировину та матеріали - Ціни на продукцію власного виробництва	- Обсяг нових замовлень - Обсяг будівництва (виконаних будівельних робіт) - Загальна чисельність працівників - Ціни постачальників та вартість послуг підрядників - Ціни на продукцію (послуги) власного виробництва	- Обсяг закупівлі товарів для продажу - Товарообіг - Загальна чисельність працівників - Закупівельні ціни (ціни постачальників) - Торгівельна маржа	- Обсяг нових замовлень на послуги - Обсяг наданих послуг - Загальна чисельність працівників - Закупівельні ціни (ціни підрядників) - Ціни (тарифи) на власні послуги
Додаткові Обсяг незавершеного виробництва (невиконаних замовлень)	Додаткові Обсяг незавершеного будівництва	Додаткові Запаси / залишки товарів для продажу	Додаткові Обсяг невиконаних замовлень
Експорт Обсяг нових експортних замовлень на продукцію	Експорт Обсяг нових замовлень на будівництво за кордоном	Експорт Обсяг продажів іноземним покупцям	Експорт Обсяг нових замовлень на послуги за кордоном (експорт послуг)

Результат 2. Розробка методології регулярного моніторингу бізнес-середовища

Критерії, за якими дані будуть відображатися

Галузь	Розмір бізнесу	Регіони	Експортер
- Виробництво (промисловість) – КВЕД групи 01-33 - Будівництво – КВЕД, групи 41-43 - Торгівля – КВЕД, групи 45-47 - Послуги – КВЕД, групи 49-96	- Мікро (до 10 робітників) - Малий (10-49) - Середній (50-249) - Великий (250+)	24 області - Київ - Інше (за кордоном)	Так/ Ні

[КВЕД](#)

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА
ПАЛАТА УКРАЇНИ

БАРОМЕТР БІЗНЕСУ

Щомісячне опитування бізнесу України
Гаряча тема місяця – «Економічна безпека»

Листопад 2023 року
Випуск #2

Надані результати є відображенням лише думки респондентів і не є прогнозами та оцінками Торгово-промислової палати України.

45,3 ↑+0,6

БАРОМЕТР БІЗНЕСУ
ЗАГАЛЬНИЙ

ВИРОБНИЦТВО

45,6 ↑+2,7

БУДІВНИЦТВО

42,9 ↑+10,4

ПОСЛУГИ

45,5 ↓-2,7

ТОРГІВЛЯ

44,1 ↓-0,2

45,3^{↑+0,6}

БАРОМЕТР БІЗНЕСУ ЗАГАЛЬНИЙ

Розподіл респондентів за секторами,
у відсотках

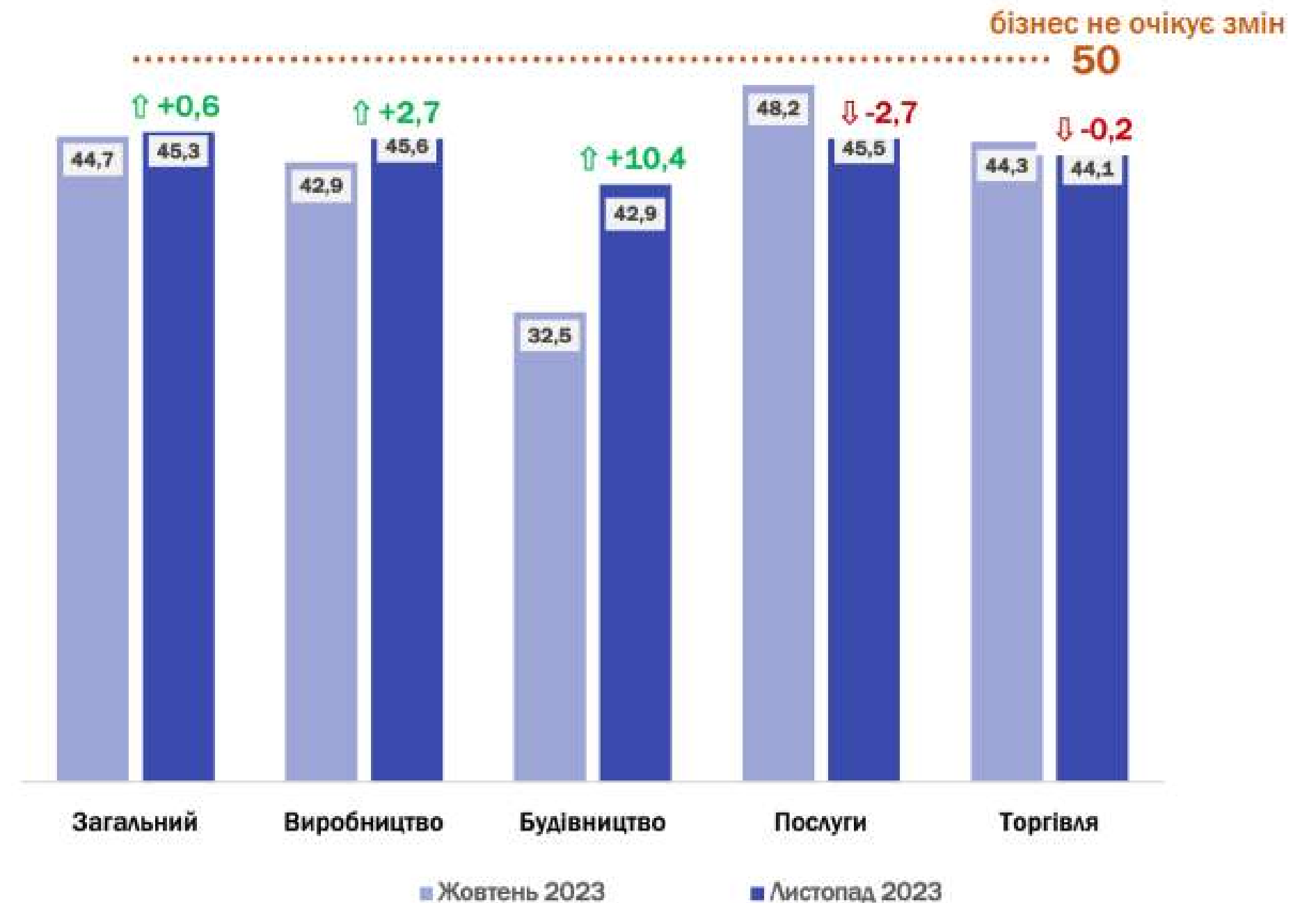

Кількість респондентів
(верифікованих членів ТПП України)

193 жовтень

215 листопад

Індекси Барометру бізнесу за секторами у листопаді 2023 року в порівнянні з жовтнем 2023 року

45,3^{↑+0,6}

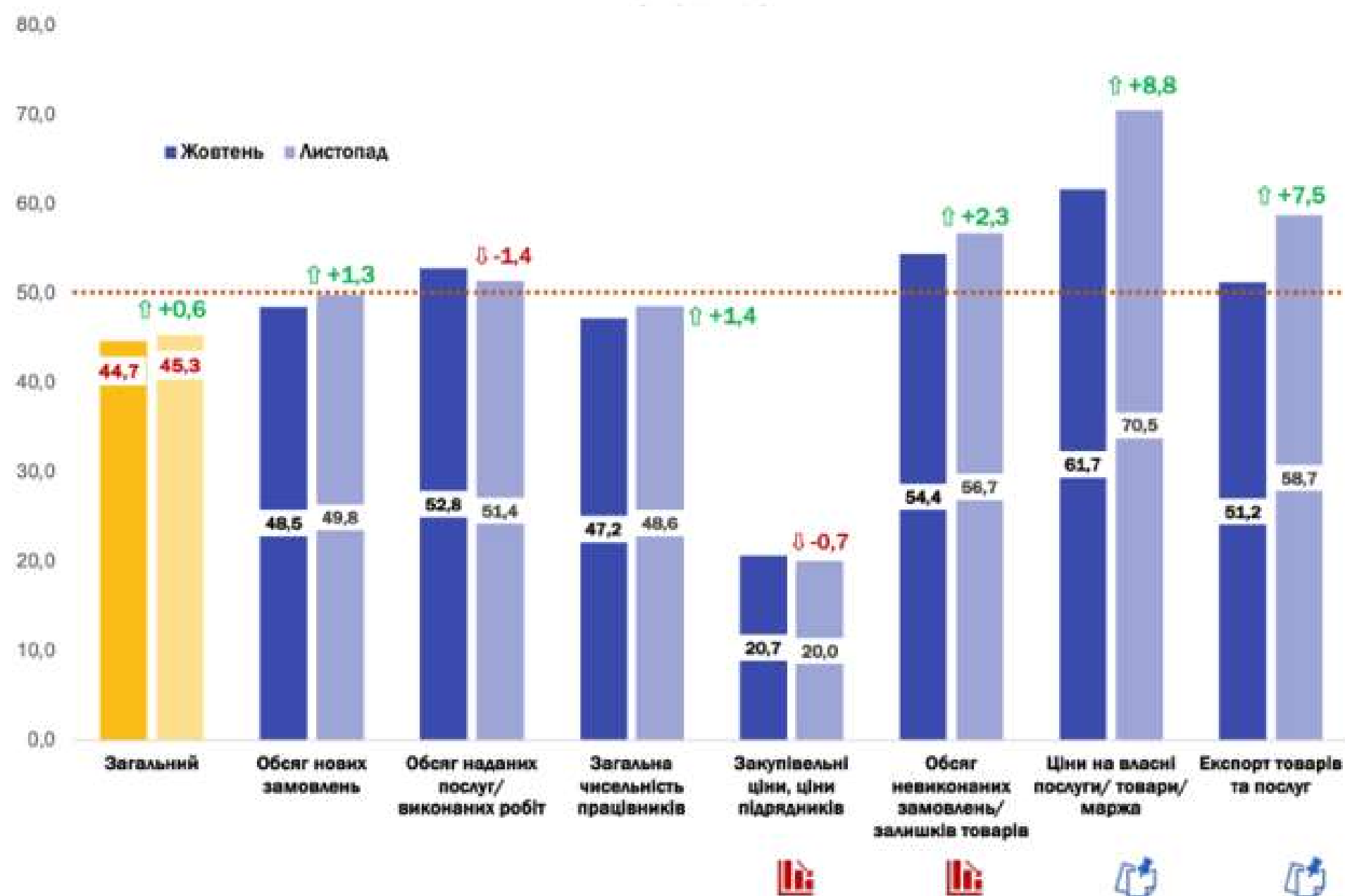
БАРОМЕТР БІЗНЕСУ ЗАГАЛЬНИЙ

- В листопаді 2023 року загальний індекс Барометру бізнесу склав 45,3[↑], що вказує на невелике зростання на 0,6 пункти в порівнянні з жовтнем 2023 року.
- В цілому передбачається зростання обсягів нових замовлень, в тому числі експортних.
- Загальна чисельність працівників залишається без значних змін.
- Очікується значне зростання цін на продукцію власного виробництва та послуги.

 Показники-дестимулятори, при розрахунку індексів Барометру бізнесу розглядаються в протилежному значенні

 Показник «Ціни на власні послуги/ маржа» надає додатковий погляд на умови ринку. При розрахунку Барометру бізнесу не враховуються

Індекси Барометру бізнесу за показниками у листопаді 2023 року в порівнянні з жовтнем 2023 року

45,3 ↑+0,6

БАРОМЕТР БІЗНЕСУ
ЗАГАЛЬНИЙ

МІКРО
підприємства
(0-9 осіб)

45,1 ↑+0,1

МАЛІ
підприємства
(до 50 осіб)

45,3 ↓-1,5

ЕКСПОРТЕРИ

48,5 ↑+3,5

СЕРЕДНІ
підприємства
(до 250 осіб)

41,7 ↓-1,4

ВЕЛИКІ
підприємства
(250+ осіб)

57,4 ↑+14,3

Що означає індекс менеджерів із закупівель PMI?

Це спеціальне число, яке говорить нам про те, наскільки успішно працюють підприємства.

Уявіть, що у вас є магазин, де ви продаєте іграшки. Якщо до вас приходить багато людей, щоб купити іграшки, це означає, що у вашому магазині **все добре**. Але якщо небагато людей приходить купувати іграшки, це означає, що у вашому магазині справи **не дуже хороші**.

Індекс PMI схожий на велике опитування, яке запитує багато різних магазинів, скільки людей приходить, щоб купити в них речі.

Якщо багато магазинів кажуть, що вони отримують більше клієнтів і продають більше речей, це означає, що **показник PMI зростає**.

Якщо небагато магазинів отримують більше клієнтів і продають більше речей, **показник PMI падає**.

Люди використовують число PMI, щоб побачити, чи добре йде бізнес чи ні. Це може допомогти їм прийняти важливі рішення, наприклад, чи варто їм розпочинати новий бізнес чи змінити спосіб ведення поточного бізнесу.

Приклад розрахунку

Наприклад,
40 менеджерів з 258 відповіли, що ситуація з новими замовленнями покращилася;
170 сказали «без змін»;
48 повідомили про зниження обсягу нових замовлень.

Дослідники враховують кількість «позитивних» відповідей, оскільки реальна частка від загального числа відповідей, частка відповідей «без змін» ділиться на 2, зниження взагалі ігнорується.

Індекс за новим замовленням такий:
 $40/258 + (170/258)/2 = 15,5 + 32,9 = 48,4.$

Важливість індексу менеджерів із закупівель

- **Прийняття бізнес-рішень.** Компанії використовують РМІ для прийняття обґрунтованих рішень щодо рівнів виробництва, управління запасами, цінових стратегій та інших аспектів своєї діяльності.
- **Інвестиційні рішення.** Інвестори використовують РМІ, щоб оцінити стан економіки та прийняти інвестиційні рішення на основі очікуваних змін у бізнес-активності.
- **Економічне прогнозування:** РМІ використовується економістами та аналітиками для прогнозування майбутньої економічної діяльності, включаючи зміни у ВВП, зайнятості та інфляції.
- **Розробка політики:** Політики використовують РМІ для моніторингу економічних тенденцій і прийняття рішень щодо монетарної та фіскальної політики, як-от відсоткових ставок і державних витрат.
- **Бенчмаркінг:** РМІ використовується для порівняння ефективності різних країн, регіонів і галузей, надаючи розуміння відносних сильних і слабких сторін.

ПОПУЛЯРНІ ТИПИ РМІ

Виробничий РМІ

це число, яке надає інформацію про виробничий сектор країни. Це найбільше корисно в таких країнах, як США, Китай, Німеччина та Великобританія, де є великі виробничі операції.

РМІ у сфері послуг

це число враховує діяльність у сфері послуг, наприклад у ресторанах та авіації. В цілому це дуже важливо, цей сектор послуг зазвичай є найбільшим роботодавцем у країні.

РМІ у будівництві

цей показник демонструє показники будівельної галузі. Це корисно для тих, хто займається будівництвом.

Композитний РМІ

цей РМІ розглядає ключові дані у виробничому секторі та секторах послуг і дає оцінку в усій економіці.

Композитний РМІ - це середньозважене значення РМІ виробництва та РМІ сфери послуг, що дає загальну картину економічної діяльності

КОЛИ ПУБЛІКУЮТЬСЯ ІНДЕКСИ РМІ?

Країни Єврозони та Великобританія

Дата публікації: двічі на місяць (попередній та остаточний індекси)

Джерело: S&P Global

Веб-сайт:

<https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/mi/products/pmi.html>

США

Дата публікації: щомісячно

Джерело: Institute for Supply Management (ISM)

Веб-сайт:

<https://www.ismworld.org/supply-management-news-and-reports/reports/ism-report-on-business/pmi/july>

Китай

Дата публікації: щомісячно

Джерело: Hongkong and Shanghai Banking Corporation

Веб-сайт: www.hsbc.com

Для семи країн, включаючи США та Німеччину, розраховуються флеш-версії (попередні) — публікуються за тиждень до виходу основної частини та базуються на 85–90% відповідей для остаточної версії.

Плюси і мінуси РМІ

Перший **плюс** полягає в тому, що вони є **корисними показниками** того, як працює економіка.

По-друге, вони, як правило, дають **глибше розуміння** розвитку компаній і факторів, які на них впливають.

Основний **недолік** полягає в тому, що показник РМІ **негативно впливає** на зміну ринку. По факту, валюти та акції недостатньо коливаються, коли їх випускають. Крім того, РМІ не відображає **реального зниження** в країні.

По-друге, дослідники досліджують лише невелику **групу компаній**

Ключові переваги даних PMI

PMI в цілому точний і своєчасний показник умов ведення бізнесу, який допомагає аналітикам і економістам правильно передбачати зміни економічних тенденцій в рядах офіційних даних, таких як валовий внутрішній продукт (ВВП), промислове виробництво, зайнятість та інфляція.

Своєчасність

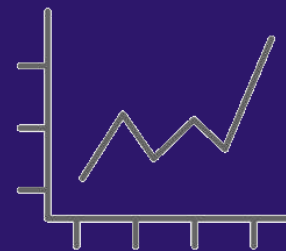
Дані PMI публікуються щомісяця, випереджаючи порівняльні офіційні економічні дані

Порівнянність

Дані PMI збираються з використанням перевіреної стандартизованої методології з індексами, доступними для понад 40 країн

Актуальність

Дані PMI складаються за запитами опитування, які відстежують фактичні зміни в масштабах бізнесу, таких як випуск, а не запитується на основі настроїв

Без ревізій

На відміну від багатьох офіційних економічних показників, дані PMI не переглядаються після публікації

Обмеження індексу менеджерів із закупівель

- **Розмір вибірки:** PMI базується на опитуванні менеджерів із закупівель у відносно невеликій кількості галузей, які можуть не бути репрезентативними для всієї економіки.
- **Секторне упередження:** Індекс PMI має упередження до секторів виробництва та послуг, що може неточно відображати показники інших секторів, таких як сільське господарство чи будівництво.
- **Суб'єктивність:** PMI базується на суб'єктивних думках менеджерів із закупівель, на які можуть впливати такі фактори, як особисті упередження або обставини, характерні для компанії.
- **Час затримки:** PMI базується на даних за попередній місяць, які можуть не відображати найновіші економічні умови.
- **Інфляція:** PMI безпосередньо не вимірює інфляцію, яка може мати значний вплив на економічне зростання та ділову активність.
- **Географічне охоплення:** PMI не охоплює однаково всі географічні регіони, що може обмежити його корисність у деяких контекстах.
- **Методологія:** методологія PMI може змінюватися з часом, що може ускладнити порівняння даних за різні періоди.

Використання PMI

PMI та відповідні дані, отримані в результаті щомісячних опитувань, є критично важливими інструментами для прийняття рішень у різних сферах.

Корпоративні менеджери

Керівництво може використовувати щомісячні результати PMI для прийняття ключових рішень щодо власного бізнесу.

Постачальники

Постачальник запчастин для виробника дотримується PMI, щоб оцінити обсяг майбутнього попиту на його продукцію.

Інвестори

Інвестори також можуть використовувати PMI у своїх інтересах, оскільки це провідний індикатор економічної ситуації.

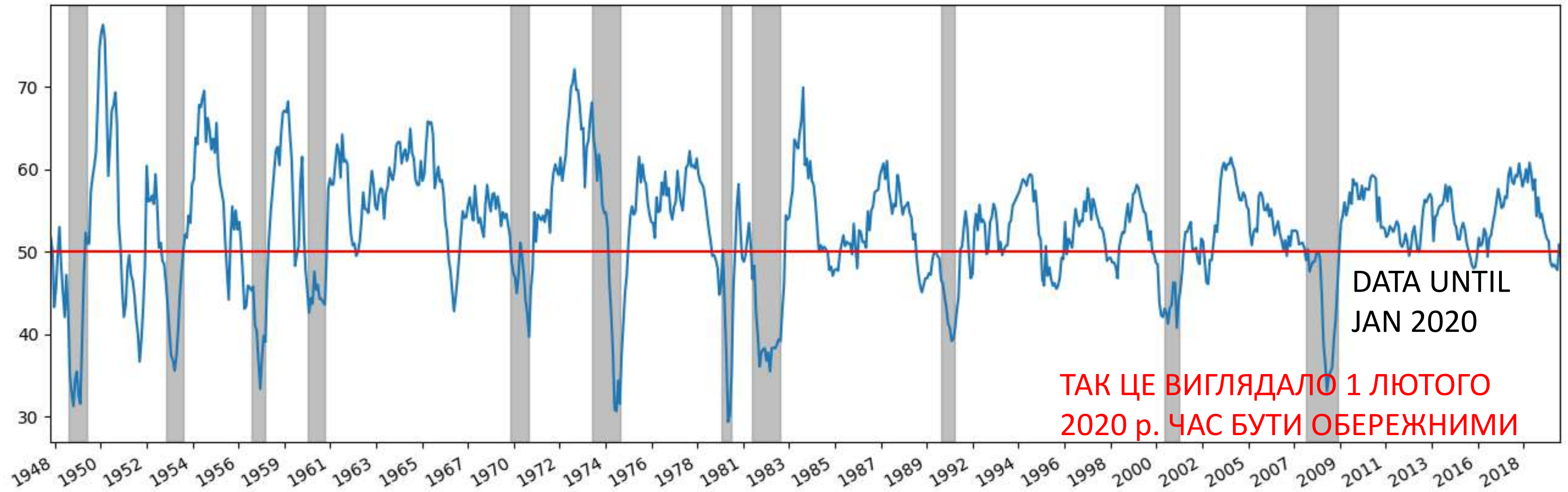

Індекс менеджерів із закупівель (PMI)

Інститут управління постачанням (ISM)

PMI є складеним індексом, заснованим на:

- Нові замовлення (з урахуванням сезонних змін)
- Виробництво (з урахуванням сезонності)
- Зайнятість (з урахуванням сезонності)
- Постачання постачальникам (з урахуванням сезонності)
- Запаси

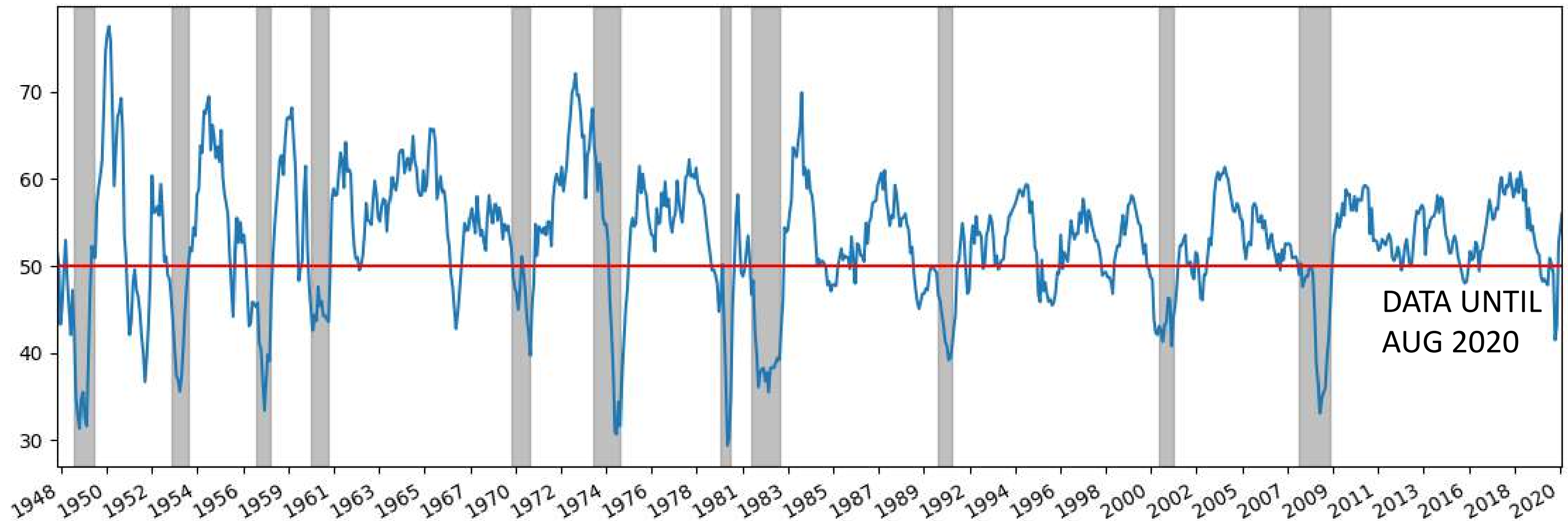
Data source:
https://www.quandl.com/data/ISM/MAN_PMI-PMI-Composite-Index

Індекс менеджерів із закупівель (PMI)

Інститут управління постачанням (ISM)

PMI є складеним індексом, заснованим на:

- Нові замовлення (з урахуванням сезонних змін)
- Виробництво (з урахуванням сезонності)
- Зайнятість (з урахуванням сезонності)
- Постачання постачальникам (з урахуванням сезонності)
- Запаси

Data source:

https://www.quandl.com/data/ISM/MAN_PMI-PMI-Composite-Index

"Diffusion Index"

50 = no change on previous month

Примітка щодо інтерпретації індексу

Наприклад, візьмемо рух субіндексу виробництва PMI з 55,0 у січні до 52,5 у лютому. Хоча рівень індексу виробництва впав, він, тим не менш, перевищив 50,0 в обидва місяці. Правильне тлумачення полягає в тому, що обсяг виробництва збільшився як у січні, так і в лютому, але темпи зростання були повільнішими в лютому порівняно з січнем.

Напрями аналізу індексів ділових очікувань

Індекси ділової активності характеризують зміни економічної кон'юнктури в різних секторах економіки. Економічні цикли є природною формою розвитку економіки і розбиваються на три фази:

фазу рецесії, тобто зниження ділової активності, падіння виробництва, рівня зайнятості та доходів;

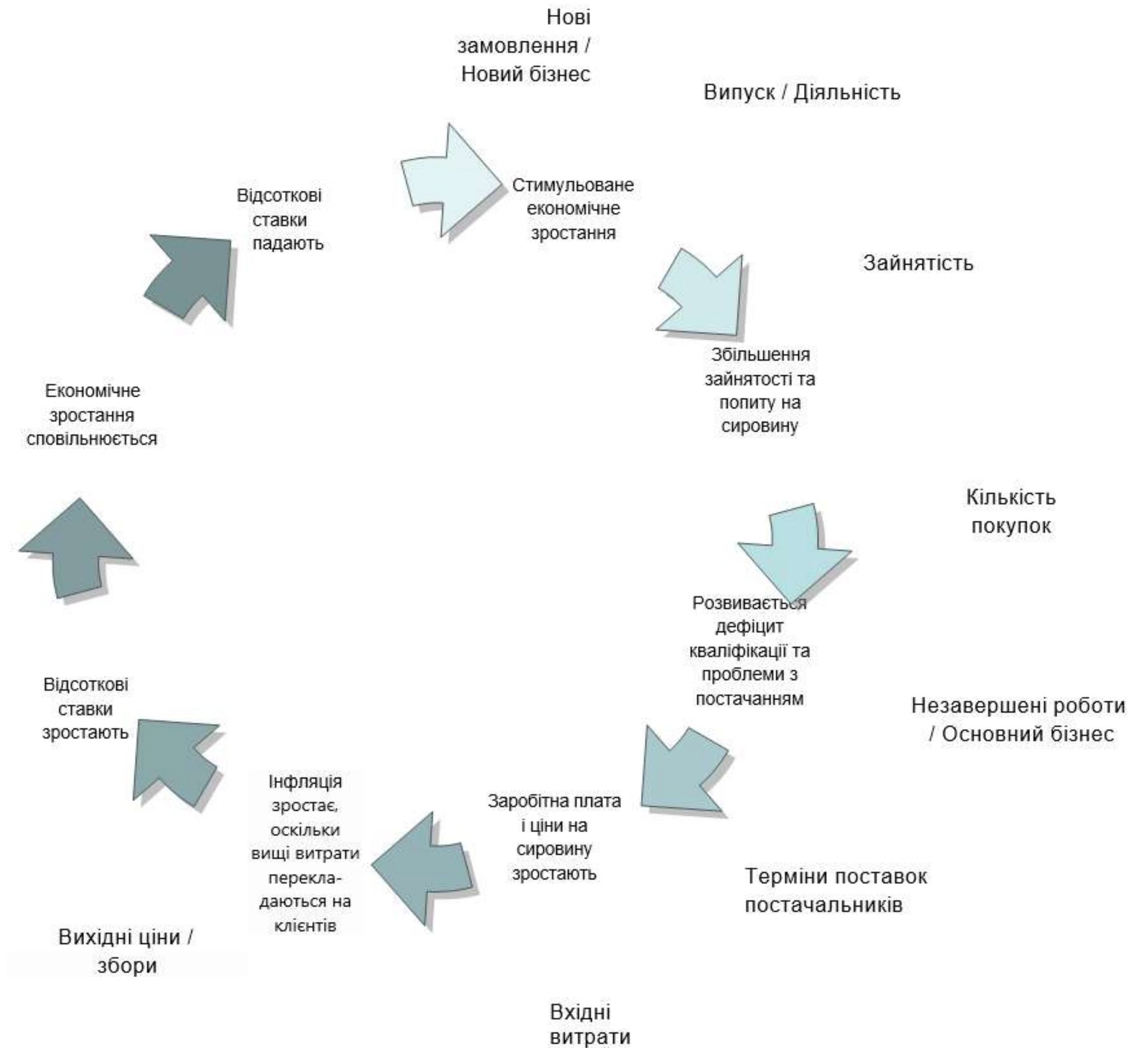
фазу відновлення, яка відображає підйом економічної активності, зростання ринкової кон'юнктури, зростання емісії до попереднього рівня після його падіння в період рецесії;

фазу розвитку, яка характеризує продовження зростання економіки після фази відновлення. Основна ідея складання індексів ділової активності – показати циклічну динаміку економічних процесів і надійно спрогнозувати поворотні точки циклів (спади і підйоми), а значить передбачити і зміни у діловій активності.

Цикл бум-спад з визначеними змінними опитування PMI

ISM Manufacturing Purchasing Managers' Index (%)	Economy	Currency Strength	Інтерпретація
More than 50	Inflation	Weak	Якщо індекс PMI більше 50, це сигнал інфляції (загальне зростання цін на товари та послуги).
Peaks more than 50	Predict Deflation	Strong	Якщо індекс PMI перевищує 50, і досягає піку, це ознака неминучої дефляційної ситуації, що спонукає центральну владу потенційно підвищувати відсоткові ставки або посилювати свою політику для стримування різкого зростання цін на товари та послуги.
Less than 50	Deflation	Strong	Якщо індекс PMI менше 50, це сигнал дефляції (загальне зниження цін на товари та послуги).
Bottoms less than 50	Predict Inflation	Weak	Якщо індекс PMI значно менше 50, досягає піку, це ознака неминучої інфляційної ситуації, що спонукає центральну владу потенційно знижувати відсоткові ставки.

Зафіксовані значення PMI-індексу при різних фазах ділового циклу

Період	Історичний мінімум	Звичайний мінімум	Середнє	Звичайний максимум	Історичний максимум	Область визначення
Спад	29,2%	38,7%	42,4%	46,1%	63,6%	29,2-63,6%
Відновлення	37,5%	52,7%	56,0%	59,3%	74,7%	37,5-74,7%
Зростання	36,7%	52,0%	55,3%	58,7%	77,5%	36,7-77,5%

Індекс забезпечує досить повне відображення стану виробництва.

Наприклад, на виході з фази спаду потрібно очікувати, що зростання складової нових замовлень (new orders) повинно визначити зростання виробництва. Поліпшення економіки буде причиною зростання зайнятості та зростання матеріально-виробничих запасів. З деякою затримкою ціни почнуть відображати зміцнення економіки. Нові замовлення (new orders) водночас є випереджаючим індикатором слабкості в економіці.

Аналогічно спад циклу ділової активності прогнозується за складовими зайнятості та матеріально-виробничих запасів.

Як PMI впливає на курси валют?

Оскільки індекс PMI є випереджаючим індикатором, що показує перспективи розвитку економіки країни, динаміка його зміни впливає на котирування національної валюти.

Зростання

- Стійка динаміка зростання показника вище за відмітку 50 упродовж трьох і більше місяців говорить про поліпшення ділового клімату в країні. Промисловість розвивається, керівники підприємств оптимістично налаштовані.
- У перспективі це збільшить темпи зростання ВВП, підніме показники інфляції та сприятиме підвищенню відсоткової ставки Центробанком країни. Тому зростання показника призводить до зміцнення національної валюти.
- Тривале знаходження індикатора вище за відмітку 60 може призвести до інфляції, якщо центробанки при цьому не почнуть піднімати відсоткові ставки, щоб врегулювати бурхливе зростання економіки.

Зниження

- Регулярне зниження показника протягом трьох місяців і більше свідчить про несприятливий діловий клімат. Спостерігається ослаблення економіки, менеджери налаштовані песимістично.
- Падіння індексу в районі 40 та нижче може стати провісником рецесії. У цій ситуації Центробанк може вдатися до зниження відсоткової ставки. Тому зниження показника призводить до ослаблення курсу валюти країни.
- У тому випадку, коли індикатор ніяк не піднімається вище 40–45 протягом кількох місяців, можна говорити про те, що люди та бізнес не мають грошей купувати товари та послуги в такому обсязі, щоб економіка почала зростати. Знову потрібне втручання центробанків, але вже для зниження процентних ставок.

Індекс менеджерів із закупівель (PMI), зведених за країнами: останні дані

* позначає місячний або квартальний ряд даних

- ▲ Purchasing Managers Index (PMI), composite ▲
 - ▷ Purchasing Managers Index (PMI), manufacturing
 - ▷ Purchasing Managers Index (PMI), services *
- ▷ Consumption and investment
- ▷ Money
- ▷ Labor market
- ▷ International trade and investment
- ▷ Government
- ▷ Forecast from the IMF
- ▷ Governance and business environment
- ▷ Infrastructure and transport characteristics
- ▷ Energy and environment
- ▷ Industry: Oil, coal, and electricity
- ▷ Energy mix
- ▷ Agriculture sector
- ▷ Banking system access and depth
- ▷ Banking system efficiency and stability
- ▷ Stock market, insurance, pensions
- ▷ Innovation measures
- ▷ Economic freedom indexes
- ▷ Demographics
- ▷ Health spending and outcomes
- ▷ Covid pandemic

Визначення: зведений індекс менеджерів із закупівель (PMI) є індикатором економічного здоров'я промисловості та сфери послуг. Метою PMI надається інформація про поточні умови ведення бізнесу особам, які приймають рішення, аналітикам і менеджерам із закупівель. Кожне опитування PMI у виробничому секторі чи секторі послуг обґрунтовується на відповідях на анкети груп старших менеджерів із закупівель (або подібних) у понад 400 компаніях. Композитний PMI – це число від 0 до 100. PMI вище 50 означає зростання з попереднім місяцем. Значення PMI нижче 50 означає скорочення, а значення 50 означає наявність змін.

Країни ▲ ▼	Останнє доступне значення ▲ ▼	Посилальна дата ▲ ▼	Значення 3 місяці тому ▲ ▼	Значення 12 місяців тому ▲ ▼
Австралія	48.30	липень 2023 р	53,00	51.10
Бразилія	51,50	Червень 2023 р	50,70	59.40
Китай	52,50	Червень 2023 р	54,50	55.30
Франція	46,60	липень 2023 р	52.40	51,70
Німеччина	48.30	липень 2023 р	54.20	48.10
Гана	50,40	Червень 2023 р	50,90	48,50
Гонконг	50.30	Червень 2023 р	53,50	52.40
Індія	59.40	Червень 2023 р	58.40	58.20
Ірландія	51.40	Червень 2023 р	52,80	52,80
Італія	49,70	Червень 2023 р	55.20	51.30
Японія	52.10	липень 2023 р	52,90	50.20
Казахстан	51,60	Червень 2023 р	51,70	52,00
Мозамбік	51.30	Червень 2023 р	50,90	52,00
Нова Зеландія	48,90	Червень 2023 р	50.10	52,50
Нігерія	53.20	Червень 2023 р	42.30	50,90
Філіппіни	52,60	Червень 2023 р	52,80	56,00
Росія	55,80	Червень 2023 р	56,80	50,40

Станом на червень 2023 року **індекс менеджера із закупівель (PMI)** у розвинених країнах, крім Китаю, Японії та Індії, був нижче 50, що свідчить про зростання економіки, зниження виробництва. Зокрема, PMI у Франції станом на липень 2023 року становив 46,6.

Наприклад, візьмемо рух PMI в Китаї з 54,5 у березні до 52,5 у червні. Хоча рівень індексу впав, він, тим не менш, перевищив 50,0 в періоді. Правильне тлумачення полягає в тому, що обсяги збільшилися і 3 місяці назад, і в червні, але темпи зростання були повільнішими в червні порівняно з березнем.

КОРОТКИЙ ОГЛЯД ВИРОБНИЦТВА РМІ в США

Жовтень 2023

Зміна відсоткового пункту	Індекс серії жовтень	Індекс серії вересень	Зміна, відсоткових пунктів	Напрямок	Швидкість змін	Тренд (місяць)
Виробничий РМІ	46,7	49,0	-2,3	Спад	Швидша	12
• Нові замовлення	45,5	49,2	-3,7	Спад	Швидша	14
• Виробництво	50,4	52,5	-2,1	Зростання	Уповільнена	2
• Працевлаштування	46,8	51,2	-4,4	Спад	Зі зростанням	1
• Постачальники	47,7	46,4	+1,3	Пришвидшення	Уповільнена	13
• Товарні запаси	43,3	45,8	-2,5	Спад	Швидша	8
Запаси споживачів	48,6	47,1	+1,5	Значний спад	Уповільнена	5
Ціни	45,1	43,8	+1,3	Зменшення	Уповільнена	6
Відставання замовлень	42,2	42,4	-0,2	Спад	Швидша	13
Нові замовлення на експорт	49,4	47,4	+2,0	Спад	Уповільнена	5
Імпорт	47,9	48,2	-0,3	Спад	Швидша	12
Загальна економіка				Спад	Зі зростанням	1
Виробничий сектор				Спад	Швидша	12

Примітки щодо інтерпретації індексу

Нижче 42%. Насувається рецесія (загальне зниження, спад економічної активності), якщо такий показник утримується вже досить довго.

Нижче 45%, але вище 42%. Низький показник економіки та виробництва. За тривалого показника нижче 45%, центральний банк країни може почати стимулювати зростання за рахунок зниження відсоткових ставок.

Нижче 50%, але вище 45%. Зростання економіки, зниження виробництва.

Вище 50%. Зростання економіки та виробництва.

Вище 60%. Відмінний показник зростання економіки. У таких ситуаціях центробанк країни починає збільшувати відсоткові ставки.

Не варто інтерпретувати PMI з розрахунку його миттєвих значень.

Специфіка його впливу полягає у точності визначення економічних циклів у довгостроковій перспективі.

Так, наприклад, при отриманні значення, яке перевищить 50% рівень, можна розраховувати, що найбільше зростання ділових циклів буде зафіксовано через три-сім місяців.

Також необхідно враховувати, що зниження значення до 35% - вказує на економічний застій, на серйозні проблеми в економіці країни, що, звісно, вплине на курс національної валюти. При цьому якщо індекс утримується над позначкою 44%, то реакція інвесторів буде неоднозначною, оскільки подібні значення зазвичай вказують на можливість швидкого відновлення, а, отже, серйозних причин для занепокоєння такі дані не дають.

Аналітики роблять помилки, якщо вважають, що коли індекс PMI змінюється з 40 до 45 – то це є покращенням. Це не так, це означає, що темпи падіння зменшилися. Подібно, падіння індексу з 55 до 52 не означає погіршення – це просто зростання повільнішими темпами.

Композитний індекс менеджерів закупівель в США от S&P Global (S&P Global United States Composite Purchasing Managers Index (PMI))

Індекс розраховується на основі щомісячних опитувань менеджерів із постачання, що працюють приблизно у 1000 приватних компаній США виробничого сектору.

Країна: [Сполучені Штати](#), USD, Долар США

Джерело: [S&P Global](#) Сектор: Бізнес

24 липня 2023 13:45 GMT

СЕРЕДНЯ

52.0

53.1

53.2

Останній реліз

Важливість

Актуальне

Прогноз

Попереднє

3 серп. 2023 13:45 GMT

2

52.0

52.0

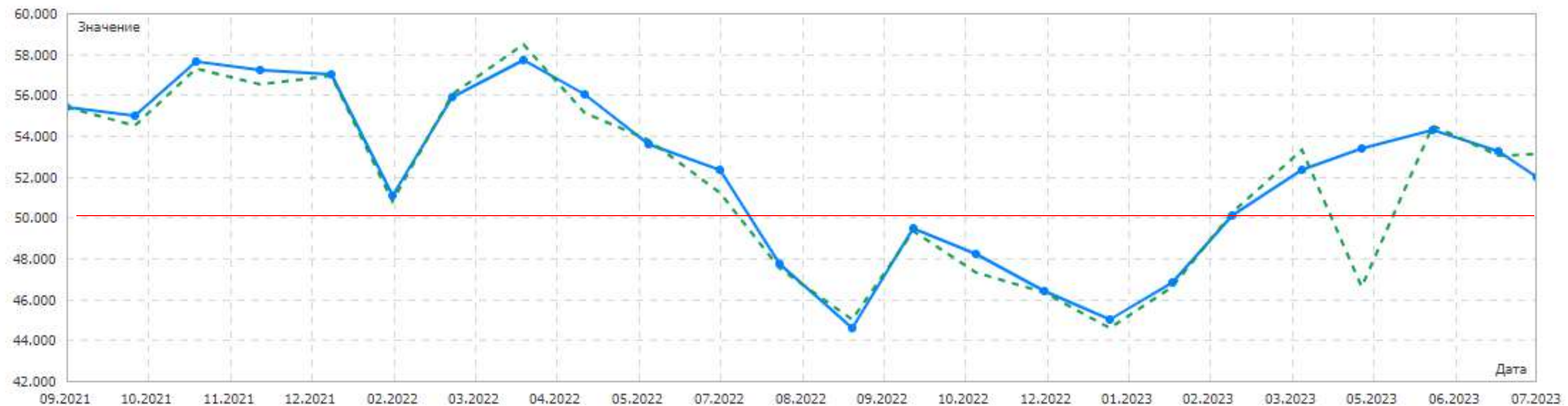
Наступний реліз

Дні

Актуальне

Прогноз

Попереднє

Приклад використання РМІ постачальником

Постачальник запчастин для виробника, якщо бачить, що кількість нових замовлень виробника зростає↑, то він може підняти ціни для споживачів і прийняти підвищення цін від своїх постачальників.

З іншого боку, коли кількість нових замовлень зменшується↓, виробнику, можливо, доведеться знизити ціни та вимагати нижчої вартості деталей, які він купує.

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА
ПАЛАТА УКРАЇНИ

ДЯКУЮ

ЗА ВАШУ УВАГУ!

zaec.stat@gmail.com

Шановні підприємці, ви - неймовірні!

У такий нелегкий для країни час ви, навіть з тимчасово окупованих територій продовжуєте цікавитись та брати участь в опитуваннях з моніторингу бізнесу!

Ми щиро вдячні вам за патріотизм, силу духу і супротив окупантам!

Ми пишаємося тими, хто знаходить можливість працювати в складних умовах, піднімати економіку і забезпечувати необхідною інформацією суспільство та державу.

Переможемо разом!

СЛАВА УКРАЇНІ!

